

GERÇEK ATATÜRKÇÜLÜK

HARUN YAHYA

Birinci Baskı: Haziran, 2001
İkinci Baskı: Nisan, 2006

ARAŞTIRMA YAYINCILIK

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Seçil Ofset / 100. Yıl Mahallesi
MAS-SİT Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77 Bağcılar-İstanbul
Tel: (0 212) 629 06 15

KÜLTÜR
YAYINCILIK
Tel: 0212 511 44 03

Baskı: Şan Ofset
Taşocağı Caddesi, Eryılmaz İş Merkezi No: 15/B
Çağlayan - İstanbul Tel: (0 212) 233 05 88

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

BİR OSMANLI BEYEFENDİSİ ATATÜRK

Şık giyimi ve sofrada adabı
Atatürk'ün örnek tavır ve davranışları
Atatürk'ün demokrat kişiliği

ATATÜRK'ÜN ÜSTÜN KİŞİLİĞİ

Eylem insanı Atatürk
Atatürk'ün bağımsızlık tutkusu
Kararlı ve çevresine moral aşılayan lider
Tevazu sahibi bir deha

DİNİNE GÖNÜLDEN BAĞLI BİR LİDER

Büyük Millet Meclisi'nin açılışı
Atatürk'ün Peygamber Efendimize duyduğu hayranlık
Atatürk materyalist değildir

EN BÜYÜK TÜRK MİLLİYETÇİSİ ATATÜRK

ATATÜRK'ÜN DİKKAT ÇEKTİĞİ TEHLİKE: KOMÜNİZM

ATATÜRK'ÜN TÜRK ORDUSUNA VERDİĞİ ÖNEM VE DEĞER

Atatürk'ün medeni kişiliğini ebediyen
yaşatan kurum: Türk Silahlı Kuvvetleri
Subaylarımız titiz bir eğitimle yetiştirilmektedirler

YABANCI GÖZÜYLE ATATÜRK'ÜN ÜSTÜN KİŞİLİĞİ

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist

felsefeyi, ateizmi ve diğerk sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütölmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceğı açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliğı çürötmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça göröldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslömanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğın fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğın fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiğı zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiğı açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğaa taşımaya bir vesile olacaktır.

GİRİŞ

Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'in yılmaz bekçileri olarak, O'nun mirasını gereği gibi taşıyabilmek için, "Gerçek Atatürkçülük"ün nasıl olması gerektiğini doğru kavramak gerekir. Bu önemli gerçeğin kavranması bilinçli her Türk ferdi için büyük bir vazife ve sorumluluktur.

Bir kısım ideolojik çevreler ve karanlık çıkar odakları Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü gerçek kimliğinden uzaklaştırmak arzusundadırlar. Bu suretle, Ulu Önder'in Türk halkı üzerindeki derin sevgi ve saygısını, yol gösterici ve örnek teşkil edici özelliğini istismar ederek, kendi çıkar ve beklentileri doğrultusunda kasıtlı olarak çarpıtılmış bir Atatürk imajı çizmeye çalışmaktadırlar. Bu büyük zatın manevi şahsiyetini kendi karanlık emelleri yönünde kullanmak istemektedirler.

Söz konusu çevrelerin bu konudaki ısrarlı çabaları o kadar ileri boyutlara varmıştır ki Atatürk güya dine karşı, komünist ve materyalist biri olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Dahası, Atatürk'ün materyalist olduğu savunulurken, dindar olmakla Atatürkçü olmak adeta bütünüyle birbirine zıt kavramlar olarak öne sürülmüştür.

Sinsi odakların bu gibi oyunlarına gelmemek için, tutulması gereken en doğru ve gerçeklere ulaşmadaki en kestirme yol, Atatürk'ü ve onun gösterdiği yolu güvenilir kaynaklardan tanımaktır. Atatürk'ün Yüce Türk Milleti'ne yol gösteren ilke ve düşünceleri, gerek kendi sözlerinden gerekse kendisini yakından tanıyan ve sağlığına yetişmiş olan kimseler tarafından bizlere ulaşmıştır.

Herşeyden önce şu gerçek çok iyi bilinmelidir ki, koyu bir Türk milliyetçisi ve samimi bir Müslüman olan Atatürk, milli mücadelenin her safhasında komünizm ve materyalizm gibi safsataların karşısında yer almıştır.

Güvenilir kaynaklardan da açıkça anlaşıldığı üzere Atatürk, çağdaş ve medeni bir kişiliğe sahip, aynı zamanda da milli kültürüne sıkı sıkıya bağlı, sade ve samimi bir dindar, özünden hiçbir zaman taviz vermeyen, gerçek bir Osmanlı beyefendisiydi.

İşte bu kitabın amacı da, Atatürk'ü bu yönleriyle tanıtmaktır. Türk insanını Atatürk'ün gerçek kişiliği ve görüşleri hakkında bilinçlendirmek ve "Gerçek Atatürkçülük"ü hatırlatmaktır. Aynı zamanda Atatürk'ün ve onun ilkelerinin en yakın takipçisi ve koruyucusu olan Türk ordusunun üstün şeciye ve karakterini, "Gerçek Atatürkçülük"ün günümüzdeki en güzel ve canlı örneği olarak gözler önüne sermektir.

BİR OSMANLI BEYEFENDİSİ ATATÜRK

"Ben zoraki ve insafsız davranmayı
bilmem. Ben kalpleri kırarak değil,
kazanarak hükmetmek isterim."
-Mustafa Kemal Atatürk-

Şık giyimi ve sofra adabı

Atatürk, aydın, düşünceye saygılı, nezih bir aile ortamında yetişmiş tam bir Osmanlı beyefendisidir. Atatürk'ü seçkin bir Osmanlı beyefendisi yapan özelliklerinden birisi de giyimine gösterdiği özen ve bu konuda sahip olduğu derin zevkti. Atatürk, gayet temiz giyinen, giydiğini kendine yakıştıran, şık, kuvvetli, zinde bir insandı.

Yaz günleri daima ince gri pantolon üzerine kolları kısa ipekli veya keten gömlek giyerek gezerdi. Bu kıyafetle çıktığı zaman da ayaklarına çorapsız sandal giyerdi. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s.100)

Atatürk'ün sahip olduğu giyim zevki günümüz modacılarının da dikkatini çekmiştir. Nitekim ünlü Türk modacı Faruk Saraç, Atatürk'ün ölümünden 60 yıl sonra, Atatürk'ün kostümlerini arşiv fotoğraflarından incelemiş ve iki yıllık bir çalışma sonucunda O'nun giyim zevkini ortaya koyan bir defile düzenlemiştir. Ünlü modacı bu olayı meslek hayatının en önemli olayı olarak nitelendirmiş ve Atatürk'ün giyim zevkine ve giyimindeki detaylara olan hayranlığını açık bir şekilde ifade etmiştir.

Büyük devlet adamı Atatürk'ün gerçek bir beyefendi olduğunu gösteren özelliklerinden biri de sofra adabına verdiği önemdi. Sofrası Atatürk'ün en büyük zevklerinden biriydi. Çok muntazam, çok dikkatli olduğu için, sofranın da çok muntazam olmasını isterdi. Onun için sofraya otururken herşeyin yerli yerinde, düzgün halde bulunmasına özellikle dikkat ederdi. Sofranın tanziminde, sofra örtüsünde, tabaklarla çatal bıçaklarda bir çarpıklık, bir yanlış görürse, bunları bizzat düzeltir, ondan sonra sofraya otururdu.

Bu düzene sadece kendi evinde değil, davetli bulunduğu başka yerlerde de dikkat ederdi. Sofra, Atatürk'ün karar ve düşüncelerinin bir nevi mihrak noktası, müdavimlerinin ise adeta feyz kaynağı idi.

Atatürk'ün sofrası bir yemek sofrası, bir içki sofrası, bir eğlence sofrası değil, bir nevi akademi, adeta bir nevi derslane idi. Sabiha Gökçen Ata'nın bu özelliğini şu sözleriyle anlatmıştır:

"Şu bilinmelidir ki, Gazi Paşa'nın sofrası asla bir işret alemi yeri, bir vakit geçirme, bir zaman öldürme yeri değildi.. O bu sofrayı adeta bir okul haline sokmuştu. Dünya sorunlarının, yurt sorunlarının, ilmin, felsefenin, sanatın, insanlık idealinin ve uygar Türk Ulusu'nun geleceğinin sabahlara kadar tartışıldığı bir okuldu bu sofra... Aydınlıklarla, iyi niyetlerle dolu bir sofra." (Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti, Sabiha Gökçen, s.55)

Bununla beraber sofrada, bazılarının sandığı ve telkin ettirmek istedikleri gibi, bütün devlet işlerinin müzakere yeri değildi. Atatürk, sofrasında dedikodu mevzularının konuşulmasına da asla müsaade etmezdi. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s.100)

Akşam sofrasında iltifat etmek istediği beş-on arkadaşını etrafına toplamak, onlarla konuşmak, sohbet etmek ve böylece tatlı bir gece geçirmek biricik eğlencesiydi. Onlarla geçmiş şeylerden bahseder, olaylar nakleder, sırasına getirerek hoş öyküler söyler, maceralar anlatırdı. Bu, onun için bir zevkti.

Atatürk sofrada adabının yanı sıra ince bir musiki zevkine de sahipti. Atatürk alaturka sazdan hoşlanır, çoğu zamanlar kendisi de şarkılara iştirak ederdi.

Ancak en keyifli eğlence anında sofrada bile karşısında görevlilerden birini gördü mü sohbeti, konuşmayı hemen yarıda keser, "Beni mi istiyordun?" diye kalkıp giderdi. Ülke işlerini herşeyin üstünde tutardı. (Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk, s.138)

Atatürk'ün örnek tavır ve davranışları

Atatürk'ün askeri dehası, devlet adamlığı, bir ülkeyi kurtaran Büyük Önder ve Başkumandan olması vasıflarının yanı sıra Atatürk'ün bir insan olarak ön plana çıkan önemli özellikleri vardı. Atatürk'ün yakın arkadaşı, TBMM'nin Gaziantep vekili Kılıç Ali Paşa, Atatürk'ün kişiliğini şöyle özetlemiştir:

"Atatürk, çok müşfik, çok ince, çok vefakar bir adamdı. Vefasızlara, vefasızlıklara karşı son derece gücenir ve üzüntü duyardı. Yakınlarının, sevdiklerinin hususi, hatta ailevi dertlerini dinler, adeta bir baba şefkatiyle onlara çareler arar, teselli ederdi. İnsan onun huzuruna çıkarak dertlerini döktükten sonra rahatlar, kalbi huzur dolarak, büyük bir ferahlık içinde yanından çıkardı."

Atatürk, hiç kimsenin, hatta düşmanlarının bile ıstırabına, sıkıntı çekmesine asla tahammül ve müsaade etmezdi. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s. 71)

Atatürk çok sabırlı bir adamdı. Bazen sofrasında, kendisiyle davetlileri arasında, mebuslarla, arkadaşlarıyla mücadele şekline dökülen öyle münakaşalar olurdu ki, onun müsaade ve müsamahasından cüret alınarak gösterilen taşkınlıklara sabır ve tahammül gösterebilmek için, ancak ve ancak Mustafa Kemal olmak lazımdı. Bu sabır ve tahammül ona mahsus, ona yakışan bir meziyetti. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s. 72)

Atatürk, ikiyüzlü, riyakar, dalkavuk insanlardan hoşlanmazdı. Hiç kimsenin gammazlık etmesine, yahut birbiri aleyhinde dedikodu yapmasına ve bu kabil bayağılıklara müsamaha etmezdi. Onun huzurunda şu veya bu, filan veya falan aleyhinde dedikodu yapmak kimin haddiydi? Böyle bir hal vukua geldiği takdirde, bir punduna getirir, derhal o iki insanı yüzleştirirdi. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s. 80)

Atatürk'ün demokrat kişiliği

Atatürk kişilik olarak her zaman demokrat bir insan oldu. Daima halkın içinde geçen hayatı buna en güzel örnektir. Açık konuşmayı, serbest münakaşayı her zaman sevdi.

Atatürk'ün büyük meziyetlerinden biri de devlet ve inkılap işlerini arkadaşlarıyla görüşmek, münakaşa etmektir. Atatürk bu münakaşalardan çok haz duyardı. O, harikulade zekasına, büyük görüş kuvvetine, hadiseleri tahlil derinliğine dayanmakla beraber, başkalarının fikir ve mütalaalarına da kıymet verirdi. Onun en kuvvetli tarafı, en büyük kudreti, belki istişare etmesini bilmesi ve istişareler sonunda kendi eşsiz mantığını hadiselerle hakim kılmasıydı. (Atatürk'ün Hususiyetleri, s. 73)

Diktatör rolünü benimsememiştir. Gerçek tenkitten hoşlanmıştır. Sofrası bazen büyük tartışmalara sahne olmuştur. Gerçi, telkin etmek istediği fikirlerde daima muvaffak olmuştur; fakat, bu fikirler muhataplarına mal olduktan sonra, yani bir dikta havası vermeden, icra edilmişti. (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.18)

Atatürk, Meclis'e karşı diktatör rolünü benimsememiş, ikna metodu ile Meclis'ten olumlu kararlar alabilmek için çok defa insan takatı üstünde gayret göstermiştir. (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.112)

Nitekim kendisinin bu özelliğini şu cümlelerle özetlemiştir:

"Ben diktatör değilim. Gerçi benim arzu edip de yapamayacağım bir şey yoktur. Çünkü, ben zoraki ve insafsız davranmayı bilmem. Ben kalpleri kırarak değil, kazanarak hükmetmek isterim." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.33)

ATATÜRK'ÜN ÜSTÜN KİŞİLİĞİ

"Bugüne dek elde ettiğimiz başarı,
bize ancak gelişme ve uygarlığa
bir yol açmıştır... Bize ve bizden
sonra gelenlere düşen görev, bu yol
üzerinde tereddütsüz ilerlemektir."
-Mustafa Kemal Atatürk-

Cumhuriyet tarihi boyunca Ulu Önder Atatürk hakkında sayısız eserler kaleme alınmış, pek çok konferanslar, seminerler ve söyleşiler düzenlenmiş, birçok yorum ve değerlendirmeler yapılmıştır. Elbette Atatürk çok büyük bir komutan, güçlü bir devlet adamı, kararlı bir devrimcidir. Gerek kendi milleti gerekse tüm dünya milletleri için çok büyük bir kahraman, eşsiz bir siyasi dehadır.

Gerçekten de tüm bu vasıflar Atatürk'ü tanımlamakta son derece belirleyici unsurlardır. Ancak tüm bunların yanı sıra Atatürk'ün güçlü şahsiyetini ve medeni kişiliğini belirleyen, onun insani ve sosyal yönünü ortaya koyan üstün karakter özellikleri de vardır: tevazusu, hoşgörüsü, barışçı ve uzlaşmacı kişiliği, akılcı ve duygusallıktan uzak yapısı, milli ahlak anlayışı, dinine karşı olan hassasiyeti, giyim ve kuşamına, temizlik ve bakımına, sanat ve estetiğe, sofrada adabına verdiği önemi bunlar arasında sayabiliriz.

İşte bu bölümde Atatürk'ün bu medeni kişiliğini, sosyal ve beşeri açılarından ele alacak, onun üstün karakter özelliklerine değinerek her Türk insanının örnek alması

gereken vasıflarına yer vereceğiz. Bununla birlikte halen günümüzde Atatürk'ün bu üstün vasıflarını üzerinde yaşatan ve yaşatmaya da kararlı olan şanlı Türk ordusunun eşsiz askeri kişiliğinden örnekler vereceğiz. Atatürk'ün, değerli Silahlı Kuvvetler mensupları üzerinde tecelli eden seçkin özelliklerini ele alacağız.

Burada önemli olan nokta ise nihai hedefin, Atatürk'ün müstesna şahsiyetinin vatandaşlık şuuruna varmış her Türk ferdi tarafından örnek alınması ve yaşanır hale gelmesidir. Zira, 70 milyonu bulan genç ve dinamik nüfusuyla, dev adımlarla büyüyen ekonomisiyle, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar uzanan kültürel etki alanıyla, en büyük çalkantıların dahi sarsamadığı örnek iç istikrarıyla Türkiye, hiç şüphesiz ki, 21. yüzyıla damgasını vuracak ülkeler arasında bulunmaktadır. Böyle bir ideal içinde elbette millet olarak örnek alınacak bir karaktere ulaşılması gerektiği de açıktır. İşte bu noktada Büyük Önder'in müstesna kişiliği, her konuda olduğu gibi Türk insanına örnek olmaya ve ışık tutmaya devam edecektir.

Bir eylem insanı Atatürk

Atatürk'ün belki de en önemli vasfı bir eylem insanı olmasıdır. Yani düşündüklerini sadece lafta bırakmaması, onu gerçekleştirmek için derhal harekete geçip ortaya somut birşeyler koymuş olmasıdır. O yüzdendir ki, Avrupalıların "Hasta Adam" diye nitelediği bir milleti ayağa kaldırmıştır. Ortaya koyduğu ve bir araya getirip kaynaştırdığı ilkelerle ülke karanlıklardan aydınlığa taşınmış ve müreffeh Türkiye'nin temelleri atılmıştır. İçindeki coşkun vatan sevgisi ve her zaman yokluk içinde dahi başarıyı hedefleyen "Kuva-i Milliye Ruhu" ülkeye önce askeri sonra da sosyal ve ekonomik alanlarda birçok zaferler kazandırmıştır.

Atatürk, ülke sorunlarını çözerken daima aklın ve ilmin gereklerine göre hareket etmiştir. Olayları geniş ve detaylı düşünmüş, basit hedefler peşinde değil, gelecek nesilleri bile rahat ve huzur içinde yaşatacak köklü çözümler peşinde olmuştur. Her zaman vatanın ve milletin menfaatlerini gözetmiş, hiçbir zaman kendi rahatı peşinde olmamıştır.

"Bugüne dek elde ettiğimiz başarı, bize ancak gelişme ve uygarlığa bir yol açmıştır... Bize ve bizden sonra gelenlere düşen görev, bu yol üzerinde tereddütsüz ilerlemektir" diyen Atatürk, kendisinden sonra gelecek yeni nesillere düşünce ve ilkeleri etrafında yürüme görevini vermiştir.

Bugün vatanın ve milletin hayrı adına yola çıkanlardan yalnızca Atatürk'ün açtığı yolda yürüyenlerin başarıya ulaştıkları bir gerçektir. Ülkemizin meselelerine en gerçekçi yaklaşımlar ve üretilen en sağlıklı çözümler yine Atatürk'ün çizdiği çerçevede şekillenmektedir.

Öyle ise, Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü sadece geçmişte yaşanmış parlak bir olay olarak düşünmek, birtakım süslü sözlerle övmek hem yetersiz hem de çok yanıltır. Burada önemli olan Türk Milleti'nin her alanda modernleşmesinin reçetesini içeren Atatürkçülüğün pratik hayata geçirilmesidir.

Ülkemiz artık yeni bir yüzyıla hazırlanıyor. Hedefimiz ulusça belli: dünya üzerinde en gelişmiş ve çağdaş devletler içinde hak ettiğimiz yeri almak. Türkiye bunu başaracak güce, akla ve kaynağa fazlasıyla sahip. Yapılması gereken tek şey,

Atatürk'ün yıllar önce ortaya koyduğu ilke ve düşüncelerle yokluktan ortaya çıkardığı modern Türk Devleti'ni, yine aynı ilke ve düşüncelere çok daha kuvvetle sarılıp büyük bir hızla çağımızın ötesine taşımak. Türkiye bunu Atatürk ile zamanında başarmış ve adeta bir Türk Rönesansı yaşamıştır. Bugün de O'nun ilke ve düşüncelerine sadık kalacak samimi Atatürkçülerle bu başarının çok daha fazlasını gösterebileceğine inancımız tamdır.

Atatürk'ün bağımsızlık tutkusu

Atatürk'ün ve Atatürkçülüğün önemini kavrayabilmek ve samimi bir Atatürkçü olabilmek için herşeyden önce O'nun hayatını incelemek, neler yaptığını, neyi hangi düşünce ve ruh hali içerisinde gerçekleştirdiğini iyi analiz etmek gerekir.

O'nun düşünce ve devrimlerinin temelini araştırdığımızda bunun ilk olarak "tam bağımsızlık ve özgürlük" ilkesine dayandığı hemen göze çarpmaktadır.

Mustafa Kemal daha henüz öğrencilik yıllarında bağımsız bir millet olmadan çağdaş bir devletin kurulamayacağını anlamış ve özgürlüğün olmadığı ortamda yaşamaktansa her türlü tehlikeye göğüs gererek bağımsız bir millet için savaşmayı göze almıştır. Bu nedenle vatan topraklarını işgal etmek isteyen güçlere karşı amansız bir mücadele vermiş, hiçbir zaman Türk Milleti'nin iradesini bağlayacak yönetim şekillerine razı olmamıştır. Başka ülkelerin boyunduruğu altına girmiş bir milletin zamanla tarihten silineceğini bilerek, "Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evladı kalmalıyım. Milli istiklal bence bir hayat meselesidir" demiştir.

Askerlik yıllarında Suriye'de görevli iken gizlice geldiği Selanik'te, Askeri Rüstiye öğretmenlerinden Hakkı Baha (Pars)'ın evinde arkadaşlarıyla yaptığı bir toplantıda şunları söylemiştir: "...Millet zulüm ve istibdat altında mahvoluyor. Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve izmihlal vardır. Her terakkinin ve kurtuluşun anası hürriyettir."

Bu sözler daha o yıllarda Mustafa Kemal'in kurmayı tasarladığı devleti neler üzerine inşa edeceğinin ilk işaretlerini veriyordu.

Mustafa Kemal "Ya istiklal ya ölüm" ifadesiyle hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini gösterdiği bağımsızlığı öylesine içine sindirmişti ki, "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir" diyerek adeta onu kendisinin bir parçası haline getirmişti.

Atatürk'ün bağımsızlık anlayışı sadece siyasi yönden bağımsızlığı değil aynı zamanda askeri, ekonomik ve kültürel bağımsızlığı da içine almıştır. O, tam bağımsızlıkla, kendi kendine yetebilen, savunmasından teknolojisine, tarımından ekonomisine kadar her alanda dışarıya muhtaç olmadan, hiçbir ödün vermek zorunda kalmadan ayakta durabilen bir yapıyı kastetmiş ve şöyle demiştir: "İstiklal-i tam denildiği zaman, bittabi siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, harsi ve ila ahiri her hususta istiklal-i tam ve serbest-i tam demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklalden mahrumiyet, millet ve memleketin, manayı hakikisiyle istiklalinden mahrumiyet demektir."

Yüksek dehasıyla gelecekte sadece siyasi yönden bağımsız olmanın yeterli olamayacağını anlayan Ulu Önderimiz, türlü imkansızlıklara rağmen ülkemizin

ekonomik yönden de bağımsızlığını sağlayacak sanayi hamlelerini başlatmış ve milletimizi ortak bir kültür potasında eritip kaynaştırmak için milli bir kimlik oluşturma gayretlerini göstermiştir.

Atatürk'ün tam bağımsızlık anlayışının ne kadar isabetli olduğunu bugün yaşadığımız dünyaya baktığımızda hemen gözlemleyebiliyoruz. Artık ülkeler güçlerini savaş yoluyla başka devletlerin topraklarını işgal ederek değil, uyguladıkları ekonomik ve kültürel politikalarla ortaya koymakta ve bu şekilde milletlerin bağımsızlığını tehdit eder hale gelmektedirler.

Ülkemizin böyle bir tehlikeden korunması, ancak Atatürk'ün yıllar önce ortaya koyduğu tam bağımsızlık anlayışını yürekten benimsemesi ve onun yaptığı ve gösterdiği gerekleri kararlı şekilde uygulamasıyla mümkün olacaktır.

Bağımsızlık gibi barış da Atatürk'ün kişiliğinin önemli bir parçasıydı. Atatürk dünya tarihinin gelmiş geçmiş en büyük askerlerinden biridir. Yaşamının büyük bir kısmını cephelerde geçirmiş, bir askerin sahip olabileceği en yüksek mevkide bulunmuş, en ağır sorumlulukları almıştır. Ancak bu büyük asker aynı zamanda barışın önemini herkesten daha iyi bilmektedir. Nitekim "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözleri onun barışı yalnızca Türk Milleti'nin refahı için değil, bütün dünya milletlerinin refahı ve huzuru için en önemli etken olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Atatürk barışı, refaha ve saadete götüren yol olarak isimlendirmektedir:

"Barış, ulusları refah ve saadete erıştiren en iyi yoldur... Memleketimizi her gün daha çok kuvvetlendirmek, her alanda her türlü ihtimallere karşı koyacak bir halde bulundurmak ve dünya olaylarının bütün safhalarını büyük bir uyanıklık içinde izlemek, barışsever siyasetimizin dayanacağı esasların başlangıcıdır. " (Atatürk'ün Söylev ve Demeçler, c.1, s.412)

Kararlı ve çevresine moral aşıl原因an lider

Atatürk en zor anlarda dahi kararlılığından ve inancından hiçbir şey yitirmez ve sürekli çevresine moral aşıları. Bunun en önemli örneklerinden biri Samsun'a ayak bastıktan sonra, Erzurum Kongresi'ne kadar olan dönemde görülmüştür. Halkın ve idarecilerin büyük bir umutsuzluğa kapıldıkları anda, O'nun kararlılığı ve davasına olan inancı başarıya giden yolda tek ışık olmuştı. Mustafa Kemal Paşa bu zorlu dönemde bir yandan kumandanlarla temas kuruyor, onlarla yapılacak savunma için fikir ve karar birliği sağlamaya çalışıyordu. Öte yandan belki de en zor görevi başarmaya gayret ediyor, yorgun ve perişan durumda olan halkın moralini ve güvenini kuvvetlendirmeye çalışıyordu. Özellikle Erzurum Kongresi öncesindeki çalışmaları bu konuda sağlam temeller atmasını sağladı ve çevresine, çalışma arkadaşlarına ve halka moral aşılamayı başardı.

Nitekim Atatürk'ün silah arkadaşı İsmet İnönü Paşa, İkinci İnönü Zaferi'nden sonra, kendisini kazandığı zaferden dolayı tebrik eden Mustafa Kemal Paşa'ya cevaben bir mektup yazmıştır. Bu mektupta elde edilen zaferin arkasındaki esas gücün, Atatürk'ün ruhundaki ateş olduğunu, bu ateşte milletin maddi ve manevi bütün kabiliyet ve kuvvetlerinin toplandığını şu satırlarla ifade etmiştir:

"TBMM Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine: Zulüm ve istibdat dünyasının en zalimane hücumlarına karşı yalnız ve şaşkın kalan milletimizin maddi ve manevi bütün kabiliyet ve kuvvetlerini ruhundaki ateşle toplayan ve harekete getiren Büyük Millet Meclisi'nin Reisi Mustafa Kemal Paşa!. Kahraman askerlerimiz; Subay ve erlerimizle Avcı hatlarında omuz omuza vuruşan Tümen ve Kolordu Komutanları adına takdir ve tebriklerinize Kemali Fahr ile arzı şükran ederim."

Atatürk'ün kararlılığının bir başka örneği Sakarya Meydan Savaşı'ndan önce yaşanan gelişmelerde görülmüştür. Bu gelişmeler Atatürk'ün zamanın ötesinde bir dehaya sahip olduğunu, mevcut şartları analiz etme gücünü ve milletine olan sarsılmaz inancını da bir kez daha ortaya koymuştur.

Sakarya Meydan Savaşı'ndan önce söz konusu olaylar şöyle gelişmiştir: 1920 senesinin Temmuz ayında Yunan İşgal Kuvvetleri Geyve Boğazı'ndan Afyon'a kadar uzanan hat boyunca mevzilenmiş Türk ordusuna karşı büyük bir taaruza girişirler. Mustafa Kemal düşmana karşı daha elverişli şartlarda savaşmak için orduya Sakarya'nın doğusuna çekilme emri verir. Bu taktik çekilmesi ve Yunan ordusunun ilerlemeleri bütün yurttaki ve TBMM'de büyük heyecan uyandırmıştır. Harp sanatından anlamayan ve Atatürk'ün askeri dehasını hakkıyla takdir edemeyenler bu çekilişi büyük bir yenilgi sanmışlardır. TBMM'de tartışmalar ve hiddet son dereceyi bulmuştu ki, Mustafa Kemal'in inanç ve kararlılığı bu tartışmalara son noktayı koydu. Bir genelgeyle halkın ve mebusların moralleri düzeltildi ve kendilerine olan güvenleri tazelendi. Atatürk'ün aşıladığı bu inanç ve güven duygusu kısa bir süre sonra büyük bir zafere vesile olacaktı. Söz konusu genelge şöyleydi:

"Düşmanın ilerlemesi ihtimaline karşı halkın, kesinlikle tereddüt ve kuşku duymasına yer yoktur. Düşmanın Anadolu ve içlerine doğru uzanmak isteyen kolları mezarlarına yaklaşıyor; bu yeni sefer, düşmanın ölüm yolculuğudur. Tanrı'nın yardımı, yakın olaylar bu sonucu gösterecektir."

Sakarya Meydan Savaşı öncesinde Büyük Millet Meclisi, Mustafa Kemal'in ordunun başına geçmesini istedi. Çünkü milletin ve Meclis'in umudu O'nun şahsında bütünleşmişti. Sonuçta 5 Ağustos 1921 tarihli bir kanun ile Meclis bütün yetkilerini Mustafa Kemal'e devretti ve O'na başkomutanlık sıfatı verdi. Böylece Erzurum Kongresi sırasında bütün sıfat ve memuriyetlerinden çekilmiş olan Mustafa Kemal Paşa, ulusal iradeyle ve Meclis Reisi olarak askerlikteki en sorumlu fakat en şerefli göreve, Başkomutanlığa yükselmiş bulunuyordu.

Osmanlı Devleti'nde, Başkumandanlık daima padişaha ait olmuş ve ordular Başkomutan vekilleri tarafından sevk ve idare edilmiştir. Mustafa Kemal ise bir milli kahraman olarak Türk tarihi boyunca milli iradeye dayanarak başkomutanlık makamına geçen ilk Türk komutandır.

Mustafa Kemal bu şerefli makam ile aziz Türk ordusunun başına geçti ve 22 gün 22 gece süren Sakarya Meydan Muharebesi boyunca orduyu yönetti.

Savaş sırasında atından düşen ve kaburga kemiği kırılan Mustafa Kemal, yaralı olarak sedye üzerinden harekatı idare etti. Bu büyük kumandanın cesareti, fedakarlığı ve inancı askerlere moral aşıladı. Bu durum, komutası altındaki kahraman askerlerin kendisine duydukları güvenle birleşince, o zaman için hiç kimsenin ihtimal

vermediği bir mucize gerçekleşti. Sayı, mühimmat ve imkan olarak çok eksik bırakılmış Türk ordusu, Batı'nın bütün imkanlarını arkasına almış Yunan ordusunu hezimete uğrattı.

Atatürk'ün kararlı ve önder kişiliğinin insanlar üzerinde yarattığı etki Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından yıllar sonra dahi birçok yabancı gazeteci ve devlet adamını kendisine hayran bırakmıştır. Bu gazeteci ve devlet adamlarından bazıları Atatürk hakkında şunları söylemişlerdir:

Fransız Gazeteci Madam Golis;

"Ani olarak fosfor gibi ışıldayan yine birdenbire kendi içinde dönen garip bakışları vardı. Kuvvetli kişiliği, herşeyi kavramadaki süratle, el hareketleriyle, kendini belli ediyor. Mustafa Kemal, gerçekten genç temiz, candan inanmış, ulusunu yönetmek için doğmuş bir insandır." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 333)

İngiliz Yazar Ravlinson;

"Kuvvetli karakterli ve dünya ulusları arasında kendi ulusunu, haklı gururu üzerine kesin görüşlü bir adam olarak hiçbir zaman kişisel ün peşinde koşmadı. Yurdunun çıkarlarını herşeyin üstünde tutan ve milleti için her faydalı sonuca ulaşmaya çalışan bu zat gücünü damarlarına işleyen görev duygusundan alıyor." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, 333)

İtalyan Bakan Soforça;

"Hayatının sonuna kadar ulusunun mutlak güveniyle kurduğu devletin başında kalan muzaffer kumandanın kişiliği, eşi görülmemiş bir karakter örneğidir." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, 334)

İngiliz Elçisi Persi Loren;

"Görüşü o kadar keskin ve sıhhatli idi ki, olayların gidişi halkın duyguları ve Türkiye'nin iş ilişkilerinden sezisleri şaşılacak bir şekilde doğru çıkardı." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, 334)

Tevazu sahibi bir deha

Mustafa Kemal'in en büyük özelliklerinden biri de yaşadığı çağın çok ötesinde bir dehaya ve kahramanlıklarla dolu bir yaşama sahip olmasına rağmen, son derece tevazulu ve alçak gönüllü gerçek bir beyefendi olmasıydı. Yaşamının her anında, dünya milletlerini şaşkınlığa uğratan ve mucize olarak adlandırılan zaferler kazandıktan sonra dahi, bu başarıdaki en büyük kişisel pay kendisine ait olmasına rağmen, başarıyı ve yapılan övgüleri hiçbir zaman üstlenmemiş ve hep çevresindeki silah arkadaşlarına, aziz Türk ordusu ve Türk Milleti'ne mal etmiştir.

Atatürk'ün tevazusunu ortaya koyan belgelerde şahsının bir başka özelliği de ön plana çıkmaktadır. Bu özellik söylemek istediği sözü en çarpıcı kelimelerle, en güzel manayı oluşturacak şekilde anlatmadaki ustalığıdır. Atatürk, karşısındaki insanı hep

en yüksek şekilde onore etmiş ve bunu yaparken söz söyleme sanatındaki ustalığını kullanmıştır.

Alçakgönüllüğü, hitabetteki ustalığı ve bu ustalığı insanları en olumlu etkileyecek şekilde kullanması, dünya tarihinde çok az büyük insanda görülen gerçek bir beyefendilik özelliğidir.

Örneğin Birinci İnönü Zaferi'nden sonra silah arkadaşı İsmet Paşa'ya yazdığı teşekkür mektubunda bu özelliğini açık bir şekilde ortaya koymuştur;

"İnönü Muharebe Meydanı'nda, Metris Tepe'de Batı Cephesi Komutanı ve Genelkurmay Başkanı General İsmet'e: Dünya tarihinde sizin İnönü Meydan Muharebeleri'nde üzerine aldığınız görev kadar ağır bir görev kabul etmiş komutanlar azdır.

Düşmanın çılgın istilasını, azim ve hamiyetinizin kayalarına başını çarparak paramparça oldu. Namınızı, tarihin şeref sahifelerine kaydeden ve bütün milleti hakkınızda sonsuz minnet ve şükranla sevk eden büyük gaza ve zaferinizi tebrik ederken üstünde durduğunuz tepenin, size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir şeref meydanını seyrettirdiği kadar, Milletimiz ve kendiniz için parlak yükselme ile dolu bir gelecek ufkuna da baktığını ve egemen olduğunu söylemek isterim."

Ancak Atatürk'ün vurgulamakta ve yüceltmekte en hassas olduğu konu Yüce Türk Milleti'nin fedakarlığı, cesareti ve Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği özveri oldu. Nitekim kazanılan eşsiz zaferin mimarı Mustafa Kemal, bu zaferin Anadolu halkının eseri olduğunu her fırsatta en güzel şekilde dile getirdi:

"Düşünmediler ki Türkler'in vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri kendilerinin mel'un ihtiraslarına karşı daima demirden bir duvar gibi yükselecektir. Nitekim milletimiz düşmanın hazırlıklarına karşılık için, hiçbir fedakarlıktan çekinmedi. Ordumuzu takviye para, insan, silah, hayvan, araba velhasıl her ne lazımsa seve seve verdi. Avrupa'nın en mükemmel araçlarıyla donatılan Konstantin ordusundan, ordumuzun donatım itibarıyla de geri kalmaması ve hatta ona üstün gelmesi gibi inanılmaz mucizeyi Anadolu halkının fedakarlığına borçluyuz." (TBMM Tutanakları, c. 12, s. 210)

Atatürk aynı alçakgönüllüğü 30 Ağustos Zaferi'nden sonra da göstermiş ve kazanılan bu büyük zaferin arkasında Türk ordusunun komuta heyetinin ve Türk subaylarının bulunduğunu belirtmiş ve büyük zaferi Türk Milleti'nin bir anıtı olarak ifade etmiştir. Eşsiz deha sahibi bu Büyük Kumandan için övünülecek tek özellik, Türk milletin bir evladı olmak ve bu milletin ordusunda Başkumandan olarak hizmet etmekten başka bir şey değildi:

"Her safhasıyla düşünülmüş, hazırlanmış, idare edilmiş ve zaferle sonuçlandırılmış olan bu muharebe; Türk ordusunun, Türk subaylarının ve komuta heyetinin yüksek kudret ve kahramanlığını tarihte bir daha tesbit eden çok büyük bir eserdir. Bu eser, Türk Milleti'nin ölmez bir anıttır. Bu eseri meydana getiren bir milletin evladı, bir ordunun başkomutanı olduğum için, sonsuza dek mesut ve bahtıyırım."

Atatürk'ün sözlerinde dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da, sözlerinde Türk Milleti'nin ve Türk ordusunun bir bütün olarak işlenmesi ve millet ve ordusu

arasındaki bağ ve yardımlaşmadan bahsetmesidir. Bu bağ yalnızca Kurtuluş Savaşı'nda görülmemiş, Türk Ordusu tarihinde ve Cumhuriyet sonrasındaki her dönemde de görülmüştür. Günümüzde de Türk Halkı'nın Kahraman Ordusu'na karşı gösterdiği hassasiyetin ve her Türk vatandaşının kalbinde Türk ordusunun özel bir yeri olmasının sebebi, tarih boyu süregelen ve Atatürk'ün de sözlerinde altını çizmiş olduğu bu kopmaz bağıdır.

Atatürk Kurtuluş Savaşı sonrasında hükümdar, diktatör, halife ve daha birçok şeyler olabilirdi, fakat büyük adam olabilmek için onun parlak ünvanlara ihtiyacı yoktu. Hazırladığı ve kendi ölçüsüne göre kurduğu bir Cumhuriyet'in başkanı olduktan sonra, çizdiği medeniyet yolunda yürümeye başladı. Kendisi şüphesiz tahta çıkabilirdi. Fakat basireti buna mani oldu. Kibirsizdi, gösterişi sevmez, öğünmesini bilmezdi. Hergün biraz daha filozoflaşmış, halk arasında kıymeti artmıştır. (Atatürk Yolu, Otomarsan Kültür Yayını, s.115)

Bu büyük insanın sahip olduğu tevazu, yakın çevresi ve diğer insanlarla birebir ilişkilerinde daha da net bir şekilde ortaya çıkıyordu. Cumhuriyet dönemi ressamlarından İbrahim Çallı'nın Atatürk'le yapmış olduğu sohbet bu tevazunun açık bir örneği olmuştur.

İbrahim Çallı'nın o gün yaşadığı izlenimleri Hasan Cemil Çanbel şöyle anlatıyor:

Çallı - "Büyük reisimiz, beni huzurunuza kabul buyurdunuz. Ve beni konuşturdunuz, siz ne büyüksünüz ki, bizi dinliyorsunuz."

Atatürk - "Ben sizi dinlerim, sizin konuşmak ne kadar hakkınızsa, benim de bu büyük millete söylemek, kendimi ona dinletmek hakkımdır."

Çallı - "Size malik olmak, bu güzel talih Türk Milleti'ne nasib oldu."

Atatürk - " Aynı milletin çocuklarının beraber bulunarak birbirini tanımaları, sevmeleri ve yüksek hislerle aynen tabi olmaları güzel bir şeydir. Eğer siz güzel sanatlar mensubu olarak bunu tesbit ederseniz bütün millete ve bütün insanlığa hizmet etmiş olursunuz."

Çallı - "Büyük Reisi Cumhur..."

Atatürk - "Hayır ben bu akşam sizinle Cumhurbaşkanı olarak değil, bir vatandaş olarak konuşuyorum. Bu memlekette ve her memlekette, daima bir cumhurbaşkanı vardır. Ben sizinle şimdi konuşurken bir vatandaş sıfatını düşünüyorum."

Çallı - "Siz bu milleti kurtardınız."

Atatürk - "Bu bahsi burada bırak, şimdi Gazi Mustafa Kemal yok, sizinle eşit koşullar altında konuşabilirim."

"Sözleriniz güzel ama bitti, yalnız sen mi söyleyeceksin. Sanatçılar sanırlar ki yalnız kendileri heyecanlanırlar. Etraflarındaki insanların kendilerinden ziyade heyecanlandıklarını unuturlar."

Çallı- "Büyük Paşam, bir eserim var, Fındıklı Sarayı'nda duruyor."

Atatürk- "Fındıklı Sarayı neresi? Ben saraylardan hoşlanmam. Devlet Başkanı olmak mecburiyetinde, İstanbul'a gittiğimde Dolmabahçe denen soğuk bir yerde oturuyorum. Ve ben orada rahatsız oturuyorum. Bir evde otursam daha rahat ederim." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 349)

Atatürk bütün yaşamını cephelerde mücadele etmekle geçirmiş, bir ülkenin Kurtuluş Savaşına tek başına yön vermiş, o güne kadar hiçbir Türk'e nasip olmayan yetki ve sorumlulukla Türk ordusunun başına geçmiş ve büyük bir zafere imza atmış eşsiz bir devlet adamıdır. Ancak bu muhteşem ve kahramanlıklarla dolu tarihe sahip olan insan, günlük yaşamında gösterişten uzak sakin bir yaşam sürmeyi tercih etmiştir. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki yıllardaki yaşamı onun bu özelliğini göstermektedir.

Atatürk Ankara'da bulunduğu zamanlarını Marmara Köşkü'nde geçirir, öğle yemeklerini orada yer, sıradan bir vatandaş gibi çiftlikle meşgul olur, bazen sohbet etmek için yakın arkadaşlarına uğrardı.

Atatürk, İstanbul'da iken motorla boğaz gezintisinden, Anadolu sahilini takiben Ada'ya gitmekten hoşlanırdı. En büyük zevki milletin arasına karışarak, onların eğlencesine iştirak etmektir. Herkes bilirdi ki Ata'nın en mutlu olduğu dakikalar milletiyle beraber olduğu anlardı.

DİNİNE GÖNÜLDEN BAĞLI BİR LİDER

"Türk Milleti daha dindar olmalıdır,
yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır
demek istiyorum. Dinime, bizzat hakikate nasıl inanıyorsam, buna da öyle
inanıyorum."
-Mustafa Kemal Atatürk-

Atatürk, İslam ahlakını ve dinimizin vecibelerini daha aile ocağındayken öğrenmiş, tahsil yaşamı boyunca da bu bilgilerini pekiştirerek geliştirmiştir. "İlmli-modern-dindar" yapının, en güzel örneği ve en başarılı uygulayıcısı, laik Cumhuriyetimiz'in kurucusu Büyük Önder Atatürk'tür. Ulu Önder, her zaman gericilikle mücadele ederken İslam'ı yüceltmış; dolayısıyla bu ikisi arasındaki ayrımı en doğru biçimde yapmıştır. Tekke, türbe ve zaviyeler onun döneminde kapanmış, ama ilk Türkçe Kuran meali de yine onun döneminde yayınlanmıştır. Türk insanının ihtiyaçlarını ve özelliklerini çok iyi bilen, gericiliğe, yobazlığa her zaman karşı olan Atatürk, Türk Milleti'ni dinin özüne yöneltmeyi amaçlamış ve bugün milletçe ulaşmayı hedeflediğimiz yapıyı her yönüyle tecelli ettirmiştir.

Şüphesiz ki din, Büyük Önder'in de dikkat çektiği gibi demokrasinin ve milli bütünlüğümüzün vazgeçilmez bir ihtiyacıdır. Bir milletin fertlerini birarada tutan en güçlü bağ olan din, aile, ahlak ve devlet müesseselerinin de devamını sağlayan en önemli unsurdur.

Dinin var olmadığı veya dini değerlerin ortadan kalktığı bir toplumda, bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak aile, ahlak ve devlet kavramları da geçerliliğini yitirecek ve kısa süre içinde ortadan kalkacaktır. Böyle bir gelişme ayrıca, tarihi ve kültürü ne kadar eskiye dayanırsa dayansın bir milleti birbirine bağlayan milli ve manevi tüm bağların parçalanmasını, anarşinin hortlamasını ve toplumun bölünmesini kaçınılmaz hale getirecektir.

İşte bütün bu nedenlerden ötürü, toplum dokusunun vazgeçilmez parçası niteliği taşıyan din müessesesinin devamını sağlayamayan bir ulusun sosyolojik ve bilimsel açıdan ayakta durması mümkün değildir. Gerek kişi, gerekse toplum açısından dinin lüzumlu bir müessese olduğunu belirten, siyasi alanda yaptığı sayısız reformla bu sağlıklı bakış açısını geniş kitlelere yaymayı hedefleyen Büyük Önder Atatürk, Türk Milleti'nin dindar olmasını ve dini değerlerini muhafaza etmesini "Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletlerin devamına imkan yoktur"; "Din vardır ve lazımdır." (Yakınlarından Hatıralar, Asaf İlbaş, s. 102) sözleriyle teşvik etmiştir. Milletini, batıl inanışlardan arındırıp, gerçek dine yöneltmeyi amaçlamıştır. Bunun için de Kuran'ın kolay bir şekilde okunup anlaşılmasını sağlamak amacıyla Türkçeye çevrilmesi emrini vermiştir:

"Sonra Kuran'ın tercüme ettirilmesini emrettim. Bu da ilk defa olarak Türkçeye tercüme ediliyor. Hz. Muhammed'in hayatına ait bir kitabın tercüme edilmesi için de emir verdim." (Atatürk'ün Temel Görüşleri, Fethi Naci, s.55)

Kuran'ın Türkçeye çevirilmesi emrini verirken, Atatürk'ün isteği Müslüman milletin inananın güçlenmesidir. Bunu ifade ettiği sözleri şöyledir:

"Camilerin mukaddes mimberleri halkın ruhi, ahlaki gıdalarına en yüksek, en verimli kaynaklardır. Minberlerden halkın anlayabileceği dille ruh ve beyne hitap edilmekle Müslümanların vücudu canlanır, beyni temizlenir, imanı kuvvetlenir, kalbi cesaret bulur." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 1, s. 225)

Büyük Önder, gerçek dinin temelini ve Müslümanların konuyu hangi kıstaslara göre değerlendirmeleri gerektiğini 7 Şubat 1923 tarihinde, Balıkesir'deki Paşa Camii'nde verdiği hutbede kendisini dinleyenlere şöyle ifade etmiştir:

"Allah birdir, şanı büyüktür. Allah'ın selameti, sevgisi üzerinize olsun. Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri Allah tarafından insanlara dini gerçekleri duyurmaya memur ve elçi seçilmiştir. Bunun temel esası, hepimizce bilinmektedir ki, Yüce Kuran'daki anlamı açık olan ayetlerdir. İnsanlara feyz ruhu vermiş olan dinimiz son dindir. En mükemmel dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeğe tamamen uyuyor ve uygun düşüyor." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 2, s. 93)

Atatürk, İslam dininin tamamen ilme ve mantığa uygun bir din olduğunu bir başka sözünde de şöyle ifade etmiştir:

"Bizim dinimiz en makul ve en doğal bir dindir. Ve ancak bundan dolayıdır ki son din olmuştur. Bir dinin doğal olması için akla, tekniğe, ilme ve mantığa uygun olması gerekir. Bizim dinimiz bunlara tamamen uygundur. ... İslam'ın sosyal hayatı içinde hiç kimsenin, bir özel sınıf halinde varlığını sürdürme hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak görenler dini kurallara uygun harekette bulunmuş olmazlar. Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz eşitiz ve dinimizin kurallarını eşit olarak öğrenmeye mecburuz" (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1959, c.2, s. 90)

Büyük Önder Atatürk, Türk Milleti'nin dindar olmasını ve dini değerlerini muhafaza etmesini de, sıklıkla vurgulamıştır. Ayrıca, Atatürk'ün Osmanlı Devleti'nin çöküşünü dine bağlayan, Türk düşmanlarına yanıtı ise kesin bir şekilde olmuştur:

"Düşmanlarımız, bizi dinin etkisi altında kalmış olmakla itham ediyor, duraklamamızı ve çöküşümüzü buna bağlıyorlar; bu bir hatadır. Bizim dinimiz hiç bir vakit kadınların, erkeklerden geri kalmasını talep etmemiştir. Allah'ın emrettiği şey, Müslüman erkeklerle, Müslüman kadının beraberce din öğrenerek eğitilmesidir. Kadın ve erkek bu ilim ve eğitimi aramak ve nerede bulursa oraya gitmek ve onunla mücehhez olmak zorundadır. İslam ve Türk tarihi incelenirse görülür ki, bugün kendimizi bin türlü kuralla bağlanmış zannettiğimiz şey yoktur. Türk sosyal yaşantısında kadınlar bilimsel yönden eğitim ve öğretim görmekte ve diğer konularda erkeklerden katiben geri kalmamışlardır. Belki daha ileri gitmişlerdir." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1959, c.2, s.86)

Dini meseleler hakkındaki görüşlerini öğrenmek isteyen Fransız gazeteci Maurice Perno'ya Atatürk yine kesin bir şekilde şu cevapları vermiştir:

M. Perno: Şu halde yeni Türkiye'nin siyasetinde dine aykırı hiçbir temayül ve mahiyet olmayacak demek?

Atatürk: "Siyasetimiz dine aykırı olmak şöyle dursun, din bakımından eksik bile hissediyoruz."

M. Perno: Zat-ı asilaneleri, düşündüklerini bendenize daha iyi izah buyururlar mı?

Atatürk: "Türk Milleti daha dindar olmalıdır, yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, demek istiyorum. Dinime, bizzat hakikate nasıl inanıyorsam, buna da öyle inanıyorum. Şuura muhalif, terakkiye engel hiçbir şey ihtiva etmiyor. Halbuki Türkiye istiklalini veren bu Asya milleti içinde daha karışık, sun'i, batıl inanışlardan ibaret bir din daha vardır. Fakat bu cahiller, bu acizler sırası gelince aydınlanacaklardır. Eğer ışığa yaklaşamazlarsa kendilerini mahv ve mahkum etmişler demektir. Onları kurtaracağız." (Atatürk ve Din Eğitimi, Ahmet Gürbaş, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s.32)

Atatürk her yönüyle olduğu gibi dindarlığıyla da milletine en güzel örnek olmuştur. Ulu Önder, dindar kişiliğinin bir göstergesi olarak din adamlarına karşı her zaman samimi bir şekilde hürmetkar olmuş ve saygı duymuştur.

Cumhuriyet'in ilk Diyanet İşleri Başkanı Rıfat Börekçi, Atatürk'ün kendisine duyduğu saygı ve hürmeti şöyle anlatmıştır:

"Ata'nın huzuruna girdiğimde beni ayakta karşılardı. Utanır, ezilir, büzülür, "Paşam beni mahcup ediyorsunuz" dediğim zaman "Din adamlarına saygı göstermek Müslümanlığın icaplarındandır." buyururlardı. Atatürk, şahsi çıkarları için kutsal dinimizi siyasete alet eden cahil din adamlarını sevmezdi." (Atatürk ve Din Eğitimi - Ahmet Gürtaş - Diyanet İşleri Bakanları Yayınları s.12)

Atatürk Kuran okutulmasına da son derece önem vermiştir. Hafız Zeki Çağlarman Atatürk'ün bu yönünü şöyle anlatmıştır:

"Atatürk'ün kız kardeşi Makbule Hanım'la uzun yıllar komşuluk yaptık. Her yıl Ramazan ayı yaklaşınca Atatürk kız kardeşine; "Makbule, Ramazan geliyor, annemize hatim okutmayı ihmal etme"der ve hatim okuyacak hafıza hediye edilmek üzere bir zarf içerisinde para verirdi." (Din Toplum ve Kemal Atatürk, Ercüment Demirer, s.10)

Atatürk'ün Peygamber Efendimize duyduğu hayranlık

Atatürk'ün Kuran-ı Kerim'e duyduğu derin sevgi ve saygısı, İslam dininin en saf şekliyle yaşanmasına olan inancı onun dindar yönünü her dönemde ortaya çıkarmıştır. Her zaman gerçek din ile batıl inançlarla dolu gericiliği net biçimde ayıran Atatürk, birçok konuşmasında, samimi ve içten bir şekilde Allah'tan, İslam'dan, Kuran'dan saygı ve bağlılıkla bahsetmiştir. Hz. Peygamberimizi övmüş ve Türk Milleti'ne, gerçek dine sarılmayı ve daha dindar olmayı tavsiye etmiş. Allah'a yönelmede Hz. Muhammed'i rehber göstermiştir:

"Bütün dünyanın Müslümanları Allah'ın son peygamberi Hz. Muhammed'in gösterdiği yolu takip etmeli ve verdiği talimatları tam olarak tatbik etmeli. Tüm Müslümanlar Hz. Muhammed'i örnek almalı ve kendisi gibi hareket etmeli; İslamiyet'in hükümlerini olduğu gibi yerine getirmeli. Zira ancak bu şekilde insanlar kurtulabilir ve kalkınabilirler." (Atatürk, Nedim Senbai, A.Ü. Dil, Tarih, Coğrafya Yay., s. 102, 1979)

Hz. Muhammed'i överek O'nu kendisine örnek alan Atatürk, Hz. Muhammed'in peygamberliğine kesin olarak iman etmişti. Hz. Muhammed'e duyduğu hayranlığı ve

O'nun peygamberliğini heyecanla anlattığı bir sırada yanında bulunan M. Şemseddin Günaltay, Ata'nın o anki halini şöyle anlatmıştır:

"... Atatürk'ün denizlerden renk alıp renk veren gözleri, masanın üzerinde serili haritaya dikildi ve beni kolumdan tutarak masanın başına çekip parmağını bir noktaya dikti. Bu, kendi elleriyle çizdikleri bir askeri harita idi ve Hz. Muhammed'in büyük Bedir Cengi'ni adım adım gösteriyordu. Hz. Muhammed'e ve O'nun peygamberliğine kadar, büyük askeri dehasına hayran olan eşsiz Sakarya Galibi, Bedir Galibi'ni göklere çıkarırken, "O'nun Hak Peygamber olduğundan şüphe edenler, şu haritaya baksınlar ve Bedir destanını okusunlar" diye heyecanlandı.

Ata'nın son sözü şu olmuştu:

- Hz. Muhammed'in bir avuç imanlı Müslümanla mahşer gibi kalabalık ve alabildiğine zengin Kureyş ordusuna karşı Bedir meydan muharebesinde kazandığı zafer, fani insanların karı değildir, O'nun Peygamberliğinin en kuvvetli delili işte bu savaştır. (Atatürk ve Din Eğitimi, Ahmet Gürbaş, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s.28)

Atatürk'ün Hz. Muhammed'e duyulacak sevgiyi tarif ettiği sözleri ise şöyledir:

"Büyük bir inkılap yaratan Hazreti Muhammed'e karşı beslenen sevgi, ancak onun ortaya koyduğu fikirleri, esasları korumakla tecelli edebilir." (Şemsettin Günaltay, Ülkü Dergisi, sayı 100, s. 4)

Atatürk, dinimizin tam anlamıyla ve aslına uygun olarak yaşanmasını ve milletimize doğru, modern, hurafelerden arındırılmış bir din anlayışını benimsetmeyi hedeflemiştir. Hiçbir aşırılığa kaçmadan, Kuran'ın modern bir dünyayı tarif ettiğini çok net biçimde özümsemiştir.

Açıkça anlaşılmaktadır ki, gerçek manada dindarlık, heyecanlı fanatiklerin, tutucu, kapalı görüşlü kimselerinde değil; Atatürk'ün tarif ettiği ılımlı, insancıl, modern yapıda kendini göstermektedir.

Büyük Atatürk'ün, İslam dinini, Kuran-ı Kerim'i, Hz. Peygamberi ve dini müesseseleri öven tüm bu sözleri, O'nun dinimize olan içten bağlılığını gösteren somut ve tartışılmaz belgelerdir.

Atatürk materyalist değildir

Buraya kadar anlattığımız gibi Atatürk Allah ve ahiret inancına sahip, dindar bir insandır. Bazı çevreler, bize bu cennet vatanı ve Cumhuriyet'i emanet eden, "Gerçeğe nasıl inanıyorsam, dinime de öyle inanıyorum" diyen Atatürk'ü din düşmanı olarak gösterme gayretindedirler. Kendi siyasi görüşlerine destek sağlamak ve Türk Milleti'nin Atatürk'e bağlılığını sarsmak amacıyla, Atatürk hakkında asılsız dedikodular yaymaya çalışmakta, üstelik yalanlarını milyonlara aktarmaya çalışmaktadırlar.

Ancak, Atatürk herhangi bir şahıs değildir. Sözleri, fikirleri, tavsiyeleri, milyonlarca insana rehberlik eden, yol gösteren tarihi bir şahsiyettir. Bu gerçeği göz ardı ederek, Atatürk hakkında asılsız bilgiler veren ve yorumlara yeltelenenler genelde materyalist dünya görüşüne sahip çevrelerdir. Bunlar, Atatürk'ü kendilerince

din dűřmanı gibi tanıtıp kendi materyalist ve Marksist ideolojilerine pay çıkarmaya çalışan kişilerdir.

Bu çevrelerin inandıkları, hiçbir bilimsel dayanağı olmayan ve tamamen gerçek dışı uydurmalarından ibarettir. Aslında bu çevreler nasıl bir çıkmaz içinde olduklarının farkındadırlar. Ancak bu uydurma ideolojiden vazgeçmek yerine, tam aksi bir tutum izlemektedirler. Atatürk gibi fikirlerine herkesin değer verdiği örnek bir kişinin adını kullanarak, ideolojilerini güçlendirmeye çalışmaktadırlar.

Bunların unuttukları bir şey vardır; dindarlık, milliyetçilik, milli ahlak inancı, millet ve bayrak sevgisi gibi ştn kişilik özellikleri, ancak ve ancak milli ve manevi değerlere derin bir bağlılıktan kaynaklanır. Bu derece milliyetçi duygular taşıyan, son derece dindar, mukaddesata bu kadar yürekte bağlı olan, vatani ve bayrağı uğruna tüm hayatını ortaya koyan, yaşamı boyunca milletin mutluluğu için çalışan, aile kurumunun kutsiyetini savunan bir kişinin materyalist olamayacağı ortadadır.

şüphesiz ki materyalistler, vatanlarına, bayraklarına ve milletlerine değil, kendi şahsi menfaatlerine bağlıdırlar. Milliyetçi değil enternasyonalisttirler. Aile kurumunu korumayı değil yıkmayı hedeflerler. Milletlerinin mutluluğu için değil kendi kişisel mutlulukları için çalışırlar.

Sadece bu dahi, Ulu nderimiz'in, ateist ve materyalist olmadığını, mukaddesatına yürekte bağlı olduğunu göstermeye yetmektedir.

EN BÜYÜK TÜRK MİLLİYETÇİSİ ATATÜRK

"Türk Milleti milli duyguyu, insani duyguyla yanyana düşünmekten zevk alır. Vicdanında milli duygunun yanında insani duygunun şerefli yerini daima muhafaza etmekle iftihar eder."

-Mustafa Kemal Atatürk-

Atatürk ülkemize yepyeni bir çehre kazandırırken çok önemli bir noktayı her zaman göz önünde bulundurmuştur. O da Türk'ün kendi öz benliğini kaybetmeden, kendi kimliğini, kültürünü unutmadan yeniliklere adapte olabilmesi, onları kendi milli kültürü içinde sindirebilmesidir. Aksi bir durumun milletimizi içten içe çürüteceğini bilen Atatürk, Türk Milleti'ni millet yapan unsurları; yani tarihini, dilini, dinini yani kısaca öz kültürünü her zaman yaşatacak köklü tedbirler almış ve şöyle demiştir:

"Türk milliyetçiliği, ilerleme ve gelişme yolunda ve milletlerarası ilişkilerde bütün çağdaş milletlerle aynı çizgide ve onlarla uyum içinde yürümekle birlikte, Türk toplumunun özel karakterlerini ve başlı başına bağımsız kimliğini saklı tutmaktır."

Atatürk'ün bu sözleri onun milliyetçilik anlayışının açık bir ifadesidir. Bu milliyetçilik bugünkü vatanımızın sınırlarıyla çizilen, yeni topraklara sahip olma hevesinden arınmış, fakat bağımsız ve özgür yaşamaya kesin azimli, dünya milletlerini bir aile sayan, her milletin haklarına saygılı, kendi haklarını ve haysiyetini korumakta kararlı, diğer bir deyişle "insani bir Türk milliyetçiliği"dir. Atatürk'ün insani Türk milliyetçiliğini açık bir şekilde ifade ettiği sözleri şöyledir:

"Türk Milleti milli duyguyu, insani duyguyla yanyana düşünmekten zevk alır. Vicdanında milli duygunun yanına insani duygunun şerefli yerini daima muhafaza etmekle iftihar eder. Çünkü Türk Milleti bilir ki bugün uygarlığın yüce yolunda bağımsız ve fakat kendileriyle paralel olarak yürüdüğü bütün uygar milletlerle karşılıklı insani ve medeni ilişkide bulunmak elbette gelişmemizin devamı için gereklidir ve yine malumdur ki; Türk Milleti, her uygar millet gibi mazinin bütün devirlerinde keşifleriyle, ihtiralarıyla uygar dünyaya hizmet etmiş insanların, milletlerin değerini takdir ve hatıralarını saygı ile muhafaza eder. Türk Milleti, insanîyet aleminin samimi bir ailesidir." (Medeni Bilgiler ve Atatürk'ün El Yazıları, Afet İnan, s. 21)

Atatürk milliyetçiliğinin insani yönü yanında bir de Türkiye'nin bağımsızlık ve özgürlüğünü en aziz görev haline getiren üstün bir yönü vardır. Bu milliyetçilikte Türk Milleti'nin bağımsızlığı uğruna göze alınamayacak bir fedakarlık yoktur. Çünkü, milliyet duygusu bir toplumda bireylerin kendilerini bütüne bağlı ve onun bir unsuru olarak görmeleri ve o milletin bekası için varlıklarını ortaya koymaya hazır olmalarıdır.

Ulu Önder hiçbir zaman ırkçılık temeline dayanan bir milliyetçiliği savunmamış, daima hars milliyetçiliğinin yani kültür milliyetçiliğinin taraftarı olmuştur. Ortak tarih ve kültüre sahip olan insanımızı milli bir şuur altında birleştirmeye çalışmıştır. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin de ancak bu şekilde güçlenebileceğini belirterek "Biz

doğrudan doğruya milliyetperveriz; Cumhuriyetimiz'in mesnedi Türk camiasıdır. Bu camianın efradı ne kadar Türk harsıyla dolu olursa o camiaya istinat eden Cumhuriyet de kuvvetli olur" demiştir. Atatürk, bu asil ve üstün milliyetçilik anlayışını, "Ne mutlu Türk'üm diyene" ifadesiyle ölümsüzleştirmiştir.

Atatürk'ün, milletimizde ortak bir şuur oluşturma gayretleri gösterirken, esas olarak ulaşmak istediği nokta mili birlik ve beraberliğimizi sağlamlaştırmak olmuştur. Çünkü yaşadığı hayat ona, vatana ve millete karşı yöneltlen en büyük tehlikenin, milli birlik ve beraberliğimizi bozarak devletimizi yıkmak isteyenler olduğunu göstermiştir. "Milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle inkişaf ettirmek milli ülkümüzdür" diyerek milli ülkünün tanımını yapmıştır.

Bu nedenledir ki Atatürk, tarih ilminin eğitim ve öğretim programlarında geniş olarak yer almasından yana olmuştur. Gençlere ve Türk Milleti'ne bilimsel bir şekilde öğretilecek olan milliyet kavramı ile, toplum yaşantısının daha bilinçli olacağına inanmıştır. Bu nedenle insanların milletleri için çalışmaları ve gelecek günlerin güvenliğini sağlamak temel görüşü üzerinde haklı olarak durmaktadır:

"Millet sevgisi kadar büyük sevgi yoktur. Kurtuluş Savaşı'nda benim de millete ettiğim birtakım hizmetler olmuştur zannederim. Fakat, bunlardan, hiçbirini kendime maletmedim. Yapılanın hepsi milletin eseridir dedim. Aranacak olursa doğrusu da budur. Mazide sayısız medeniyet kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu ispat etmek için, yapmamız lazım gelen şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz. Bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok büyük işlerimiz vardır. İlmi araştırmalar da bunlar arasındadır. Benim arkadaşlarıma tavsiyem şudur: Şahsınız için değil fakat mensup olduğumuz millet için elbirliği ile çalışalım. Çalışmaların en büyüğü budur." (Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Afet İnan, s. 309)

Atatürk, Türk milliyetçiliğinin temeline oturtmaya çalıştığı milli ahlakı da şöyle tanımlamıştır:

"Gerçekten de, ahlakiyet özel fertlerden ayrı ve bunların üstünde, ancak toplumsal, milli olabilir. Milletin toplumsal düzen ve sükunu, hal ve gelecekte refahı, mutluluğu, selameti ve dokunulmazlığı, uygarlıkta ilerlemesi, yükselmesi için insanlardan her konuda bilgi, gayret nefsin feragatini gerektiği zaman seve seve nefsinin fedasını talep eden milli ahlaktır. Mükemmel bir millete milli ahlakın gerekleri o millet fertleri tarafından adeta muhakeme edilmeksizin vicdani, duygusal bir nedenle yapılır. En büyük milli duygu, milli heyecan işte budur.

Millet analarının, millet babalarının millet öğretmenlerinin ve millet büyüklerinin evde, mektepte, orduda, fabrikada, her yerde ve her işte millet çocuklarına, milletin her ferdine bıkmaksızın ve mütemadiyen verecekleri milli terbiyenin amacı, işte bu yüksek milli duyguyu sağlamlaştırmak olmalıdır.

Ahlakın milli, toplumsal olduğunu söylemek ve maşeri vicdanın bir ifadesidir demek, aynı zamanda ahlakın kutsal sıfatını da tanımaktır." (Afet İnan, Medeni Bilgiler ve M. K. Atatürk'ün El Yazıları, 1969, s.20-21)

Atatürk'ün milliyetçiliğinde bir topluma bağlı olma ve onun bağımsızlığı ve özgürlüğü için ölüme kadar her fedakarlığa hazır olma duygusu gibi erdemlerin

yanında vatan toprağı gibi objektif unsurlar da ağır basmaktadır. Bunun açık kanıtı, Türk toprakları için canı pahasına başlattığı, sürdürdüğü ve büyük bir zaferle sonuçlandırdığı Kurtuluş Savaşı'dır.

Bir insanın milli duygu bilinci içinde kendi topraklarına sahip olması kadar güzel bir duygu yoktur. Kendi toprağına sahip olma duygusu milliyetçilik ilkesinin zorunlu bir sonucudur. Mustafa Kemal de bu duyguya tüm insanlara örnek olacak bir şekilde sahip olmuş ve bunu eylemlerinin yanında şu sözleriyle de ifade etmiştir:

"Milletler işgal ettikleri arazinin gerçek sahibi olmakla beraber, beşeriyetin vekilleri olarak da o arazide bulunurlar. O arazinin servet kaynaklarından kendileri istifade ederler ve dolayısıyla bütün beşeriyeti de yararlandırmakla yükümlüdürler. Bu yasaya göre bundan aciz olan milletler bağımsız olarak yaşamak hakkına layık değildirler."(Karal, Atatürk'ten Düşünceler, 1956, s. 45)

Avrupalıların "Hasta Adam" diye nitelediğı bir milleti ayağı kaldıran büyük kurtarıcı Atatürk, içindeki coşkun vatan sevgisi ile her zaman Türk Milleti'nin bağımsızlığını hedefleyerek ülkeyi önce askeri sonra da sosyal ve ekonomik alanlarda zaferden zafere taşımıştır.

ATATÜRK'ÜN DİKKAT ÇEKTİĞİ TEHLİKE: KOMÜNİZM

"Biz ne bolşeviz ne de komünist;
ne biri ne diğeri olamayız.
Çünkü, biz milliyetperver ve
dinimize hürmetkarız."
-Mustafa Kemal Atatürk-

Atatürk, millet realitesinin ve milliyetçiliğın temel unsurlarını red ve inkar eden Marksizm'in ve komünizmin kesinlikle karşısındadır. Ülkeyi felakete sürükleyecek, sınıflara bölecek, menfaat gruplarını çatışmaya sokacak bu ideolojilerin her zaman karşısında yer almıştır. Atatürk'ün başlattığı Türk Devrimi doğuşundan itibaren bu tehlikelerle karşılaşmış, Bolşevik liderler, Türkiye'de komünist köylü hareketin yapılmasını sürekli teşvik ve tahrik etmişlerdir. Komünistler, Türkiye'de milli ve bağımsız bir devletin kurulmasını istememişlerdir. Sosyal Hariciye Komiseri Çiçerin, daha 13 Eylül 1919'da, Sivas Kongresi sıralarında, Türk köylüsünün komünist olmayan idarecilere karşı isyan etmesini tavsiye ederek, Türk hareketine karşı davranış ve anlayışını göstermiştir.

Komünizmin Türk Devrimi için sakıncalı ve tehlikeli olduğunu, Büyük Atatürk çeşitli vesilelerle değişik zamanlarda ifade etmiştir. Sivas Kongresi'nden hemen sonra, Amerikalı General Harbord'a verilen 27 Eylül 1919 tarihli muhtıradan Mustafa Kemal Paşa, Milli Harekat'ın amacını anlatmış ve komünizmle ilgili görüşlerini şöyle dile getirmiştir:

"Bolşeviklere gelince, bizim memleketimizde bu doktrinin hiçbir şekilde bir yeri olamaz. Dinimiz, adetlerimiz ve aynı zamanda sosyal bünyemiz tamamiyle böyle bir fikrin yerleşmesine müsait değildir. Türkiye'de ne büyük kapitalistler, ne de milyonlarca zanaatkar ve işçi vardır. Diğer taraftan zirai bir problemimiz yoktur. Son olarak, sosyal bakımdan dini prensiplerimiz bolşevizmi benimsemekten bizi uzak tutmaktadır." (Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri, IV., 1917-1938, Ankara, 1964, s.78)

Ayrıca Atatürk, çeşitli zamanlarda komünizmi tehlikeli gördüğünü ve hiçbir zaman bu karanlık sisteme geçit vermeyeceğini ifade etmiştir. Atatürk'ün bu konudaki bir sözü şöyledir:

6 Şubat 1921'de,

"Komünizm içtimai bir meseledir. Memleketimizin hali, memleketimizin içtimai şeraiti, dini ve milli ananelerinin kuvvetli, Rusya'daki komünizmin bizce tatbikine müsait olmadığı kanaatini teyit eder bir mahiyettedir." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. III, 2. Baskı, s. 20)

2 Kasım 1922'de,

"Şurası unutulmamalı ki, bu tarz-ı idare, bir bolşevik sistemi değildir. Çünkü, biz ne bolşevizim ne de komünist; ne biri ne diğeri olamayız. Çünkü, biz milliyetperver ve dinimize hürmetkarız. Hülasa, bizim şekl-i hükümetimiz tam bir demokrat hükümetidir ve lisanımızda bu hükümet halk hükümeti diye yad edilir." (A.g.e, c .3, 2. Baskı, s. 20)

21 Haziran 1935'te,

"Türkiye'de bolşeviklik olmayacaktır. Çünkü, Türk Hükümeti'nin ilk gayesi halka hürriyet ve saadet verme, askerlerimize olduğu kadar, sivil halkımıza da iyi bakmaktır." (A.g.e., c. 3, 2. Baskı, s. 99)

Son derece ileri görüşlü bir insan olan Atatürk'ün her zaman olduğu gibi bu düşüncesinde de yanılmadığı açık bir gerçektir.

Nitekim, Rus yöneticilerin bu rejimi uyguladıkları ilk yıllarda, kendi vatandaşlarına bile nasıl zalimce davrandıkları bilinmektedir. Kitleler halinde Rus halkının katledildiği gerçeği, tüm dünyanın şahit olduğu bir olaydır. Lenin ve onu izleyen komünist yöneticiler, SSCB'ni meydana getiren milletlere bolluk, refah ve güzel bir yaşam vaad etmiş, ancak sözlerinde durmamışlardır. İnsanlara güzel bir hayat getireceği iddiasıyla ortaya çıkan bu sistem, uygulandığı ülkelerin halklarına ölüm, esaret ve sefaletten başka bir şey getirmemiştir.

Bütün bu olayları yakından izlemiş olan Atatürk, 1932 yılında Amerikalı subay Mac Arthur'la yaptığı bir konuşmada komünizmle ilgili düşüncelerini bütün açıklığıyla şöyle ifade etmiştir:

"Bugün Avrupa'nın doğusunda bütün uygarlıkları ve hatta bütün insanlığı tehdit eden yeni bir güç belirmiştir. Bütün maddi ve manevi imkanlarını top yekün bir şekilde, dünya ihtilali gayesi uğruna, seferber eden bu korkunç kuvvet, üstelik Avrupalılar ve Amerikalılarca henüz malum olmayan, yepyeni siyasal metodlar tatbik etmekte ve rakiplerinin en küçük hatalarından bile mükemmelen istifade etmesini bilmektedir. Avrupa'da çıkacak bir savaşın başlıca galibi ne İngiltere, ne Fransa, ne

de Almanya'dır. Sadece bolşevizmdir. Rusya'nın yakın komşusu ve bu memleketle en çok savaşmış bir millet olarak biz Türkler, orada cereyan eden olayları yakından izliyor ve tehlikeyi bütün çıplaklığıyla görüyoruz. Uyanan Doğu milletlerinin düşünce yapılarını mükemmelen sömüren, onların milli ihtiraslarını okşayan ve kinleri tahrik etmesini bilen bolşevikler, yalnız Avrupa'yı değil, Asya'yı da tehdit eden başlıca kuvvet halini almışlardır." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 3, s. 94-95)

Büyük Önder Atatürk Ali Fuat Cebesoy'a yazdığı mektupta komünizm tehlikesine karşı Türk Milleti adına duyduğu endişeyi şöyle dile getirmiştir:

"Komünistliğin memleketimizde değil, henüz Rusya'da bile tatbik kabiliyeti hakkında açık kanaatler hasıl olamadığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber içerden ve dışardan çeşitli maksatlarla bu akımın memleketimizi içine girmekte olduğu ve buna karşı akla uygun tedbir alınmadığı takdirde milletin pek çok muhtaç olduğu birlik ve sükununu bozan durumların ortaya çıkması da imkan dairesinde görülmüştü. ..." (31 Ekim 1920, SD, IV, s. 360-361, Ali Fuat Cebesoy'a yazdığı mektuptan)

Atatürk, tüm dünyayı tehdit eden bu tehlikeye karşı, milletin düşüncelerinde ve sosyal kurumlarda uygulanacak yöntemleri çözüm olarak görmektedir. Bu tehlikeye karşı öngördüğü değişiklikleri ise kendi sözleriyle şöyle özetlemek mümkündür:

"Rusya hariç olmak üzere bütün dünyada, her kişi menfaat ve zararı kendine ait olmak üzere hayatını düzenler. Yalnız her kişiye çalışmalarında yeni yasal vasıtalar ve haklar verilir." (Medeni Bilgiler ve M. K. Atatürk'ün El Yazıları, Afet İnan, s. 68)

"Devlet bireyin yerini alamaz, fakat, bireyin gelişme ve kalkınması için genel koşulları göz önünde bulundurmalıdır. Devlet eliyle yapılacak işler, bireyin büyük kar getirmedikten dolayı yapmayacağı işler veya milli çıkarlar için gerekli olan ekonomik işleri kapsar. Özgürlüklerin ve yurt bağımsızlığının sağlanması ve korunması ile iç işlerinin düzenlenmesi nasıl devletin görevi ise, devlet vatandaşların öğretimi, eğitimi, sağlığıyla ilgilenmek zorundadır. Devlet, memleketin asayiş ve savunması için yollarla, demir yolları ile, telgrafla, telefonla, memleketin hayvanlarıyla, her türlü taşıtlarıyla, milletin genel servetiyle yakından ilgilidir. Memleket yönetiminde ve savunmasında, bu saydıklarımız, toptan, tüfekten, her türlü silahtan daha önemlidir. ... Özel çıkarlar çoğunlukla, genel çıkarlarla tezat halinde bulunur. Bir de, özel çıkarlar, en nihayet rekabete dayanır. Oysa, yalnız bununla ekonomik düzen kurulamaz. Bu kanıda olanlar kendilerini, bir serap karşısında, aldatılmaya terk edenlerdir. ...Bir de, ferdin kişisel çalışmaları, ekonomik kalkınmanın esas kaynağı olarak kalmalıdır. Ferdin inkişafına (gelişme) mani olmamak bilhassa iktisadi sahadaki özgürlük ve teşebbüsler önünde devletin kendi faaliyeti ile bir engel yaratmaması demokrasi prensibinin önemli esasıdır. (Medeni Bilgiler ve M. K. Atatürk'ün El Yazıları, Afet İnan, s. 46-47)

Türkiye'ye sosyal, ekonomik ve kültürel yön vermeyi hedefleyen Atatürk, hedefini gerçekleştirmede komünizmi, halkı için büyük bir tehlike olması dışında farklı bir şekilde değerlendirmemiştir. Çünkü, bu kuramda fert yok, devlet vardı. O, "Ferdin hakkı ferde, devletin payı devlete" diyordu. Ne ferdi yutan devlet, ne devleti sömüren fert olmalıydı. Bu nedenle devletçilik ilkesini esas aldı.

Bu düşüncelerinin aksi yani komünizmin uygulanması halkın özgürlüğünün alınması, ülkenin kalkınma yerine yok olma sürecine girmesi demektir. Bu nedenlerledir ki, Atatürk komünizmi aziz Türk Milleti için büyük bir tehlike olarak görmüştür. Komünizmin hiçbir şekilde, hayatını adadığı vatanına girmesini istemeyen Atatürk Milleti'ni bu büyük tehlikeye karşı uyarmıştır. Yüce Atatürk'ün, "Komünizm, Türk Dünyası'nın en büyük tehlikesidir. Her görüldüğü yerde ezilmelidir." (Faruk Şükrü Yersel, Eskişehir Gazetesi, 1926) sözlerinde Türk Milleti'ne yaptığı uyarı açıktır. Bu nedenle Türk Milleti, komünizmi en büyük düşman bilmeyi ve gördüğü her yerde ezmeyi, Türklüğe karşı manevi bir sorumluluk olarak kabul etmektedir.

Kaldı ki, Türk Milleti'nin üstün zekasının bilincinde olan Atatürk, komünizmin Türkiye'de hiçbir zaman başarılı olamayacağını, bizzat defalarca ifade etmiştir. Örneğin, 1935 yılında yaptığı bir konuşmada "Türkiye hiçbir zaman bolşevik olmayacaktır. Çünkü Türk Hükümeti'nin ilk amacı halka özgürlük ve mutluluk vermek, askerlerimize olduğu kadar sivil halka da iyi bakmaktır." (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. 3, s. 99) ifadelerini kullanmıştır.

Atatürk başka konuşmalarında da komünizme karşı olan kesin kararını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Aynı zamanda Büyük Önder komünizmi, faşizm ve Nazizm'le birlikte şu sözleriyle değerlendirerek bu konulardaki düşüncelerini de şöyle dile getirmektedir:

"Biz büyük savaşlar görmüş, büyük bir milletiz.. Ama savaşçı değil, barışçı felsefeyi benimsemiş bir milletiz. ... Kendimizi dünyadan soyutlayamayız. Dünya nimetlerinin emperyalist ülkeler tarafından zaman zaman pervasızca paylaşıldığını ve bu paylaşma esnasında gelişmemiş ülkelerin tarihten silindiğini hafızalardan silmek kadar gaflet olamaz. Dünyanın bugünkü durumu hiç de parlak görünmüyor. Her ülke, gençliğini bir başka ideolojiye sahip olarak yetiştirme gayreti içinde. İtalya faşizm ideolojisine dört elle sarılmış. Bu ülkenin diktatörü olan Mussolini ülkesinin sekiz milyon faşist gencinin süngüsü üzerinde yaşadığını haykırıp duruyor... Almanya'da Hitler'in yaratarak geliştirmekte olduğu Nazilik de faşizmin bir başka, bir büyük tehkileli benzeridir. Hitler bir ırkçıdır. Dikkat buyurunuz, milliyetçi demiyorum, ırkçıdır diyorum. Alman ırkını en üstün ırk olarak gören bir mecnundur. Tekmil Alman gençliğini peşine takmış, onlara bu ideali aşılammıştır. Moskova'da oynanan oyun ise bir başka türdür. Stalin yalnız kendi gençliğine değil, dünya gençliğine komünistlik ideolojisini aşılammaya çalışıyor. Komünistlik propagandasının, fukarası ve cahili çok ülkelerde ne kolay taraftar topladığı ise ortada bir gerçektir." (Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti, Sabiha Gökçen, s.155)

"... Hayır. Ne komünizm ne de faşizm... Bu iki ideoloji de memleketimizin, ulusumuzun gerçeklerine karakterine asla uymaz. Şunu da hemen ilave edeyim ki, ne faşizmin ne de Nazizm'in sonu yoktur." (Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti, Sabiha Gökçen, s.159)

Bu sözlerden de açıkça anlaşıldığı üzere, Atatürk açık beyanlarıyla komünizmi "en büyük düşman" ilan etmiştir. Faşizmin de komünizmin de Türk Milleti içinde barınmayacağına dikkat çekmiştir. Millette, komünist veya faşist olmamayı, bu

eğilimleri her görüldüğü yerde ezmeyi ve komünist yayılcılığa karşı Misak-ı Milli sınırlarını korumayı vasiyet etmiştir.

ATATÜRK'ÜN TÜRK ORDUSUNA VERDİĞİ ÖNEM VE DEĞER

"Ordumuz, Türk birliğinin,
Türk kudret ve kabiliyetinin,
Türk vatanseverliğinin
çelikleşmiş bir ifadesidir."
-Mustafa Kemal Atatürk-

Vatanına, özgürlüğüne ve şerefine düşkün olan Türk Milleti'nin milli varlığı ve istiklal uğruna gösteremeyeceği kudret ve fedakarlık yoktur. Bu güven ile "Ya istiklal, ya ölüm" diyerek milli mücadeleyi başlatan Atatürk, milli ve bağımsız bir devlet oluşturarak, milletini çağdaş medeniyetler düzeyine taşımada, Türk ordusunu bir teminat olarak göstermiştir. Bu düşüncesini ifade ettiği sözleri şöyledir:

"Ordu, Türk ordusu, işte bütün milletin göğsünü itimat (güven), gurur duygularıyla kabartan şanlı adı. Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir. Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek (gerçekleştirmek) için sarfetmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilenmesi imkansız teminatıdır." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 131)

Vatan evlatlarının vatanın bölünmez bütünlüğü için bir araya geldiği, mazisi şanlı, geleceği parlak Türk ordusunu Atatürk şu sözleriyle tanımlamaktadır:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ordusu, istilalar yapmak veya saltanatlar kurmak için şunun bunun elinde ihtiras aleti olmaktan münezzehtir (şunun bunun elinde tutku aracı olmayacak kadar temizdir). İnsanca ve müstakil (bağımsız) yaşamaktan başka gayesi (amacı) olmayan milletin aynı ideale bağlı ve yalnız onun emrine tabi (onun emrinde) ve sadık öz evlatlarından mürekkep (oluşan) muhterem ve kuvvetli bir heyettir (saygın ve güçlü bir kuruluştur)." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 136)

Atatürk'ün büyük bir güven ve saygı duyduğu, milli egemenliği tek amaç edinmiş Türk ordusu, kanının son damlasına kadar vatan toprakları uğrunda mücadele etme azmi göstermiştir. Güvene ve övgüye layık olan Kahraman Türk ordusu büyük bir zaferle; düşmandan arındırıp, kanlarıyla suladığı Türk toprağını, yüce Türk Milleti'ne armağan etmiştir. Başkomutan Atatürk kahraman Türk ordusunun büyük zaferini şu sözleriyle Türk halkına müjdelemiştir:

"Büyük Türk Milleti, ordularımızın kabiliyet ve kudreti, düşmanlarımıza dehşet, dostlarımıza güven verecek bir mükemmelliyettedir. Millet orduları on dört gün içinde büyük bir düşman ordusunu yok etti. Dört yüz kilometre aralıksız bir takip

yaptı. Anadolu'daki işgal edilmiş bütün topraklarımızı geri aldı." (Atatürk Bir Çağ'ın Açılışı - Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s.384)

Türk ordusunun, düşman süngüsüne gözünü kırpmadan, vatan uğruna göğüs gererek kahramanca savaşmasından duyduğu büyük gururu Atatürk sözlerinde şöyle ifade etmiştir:

"Tarihte bütün bir vatani, çok üstün düşman kuvvetleri karşısında son toprak parçasına kadar karış karış kahramanca ve namuskarane müdafaa etmiş ve yine varlığını koruyabilmiş ordular görülmüştür. Türk ordusu, o cevherde böyle bir ordudur. Yeter ki ona kumanda edenler, kumanda edebilmek evsafına haiz bulunsun." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 135)

"Kahraman Türk ordularının kazandıkları büyük zaferlerden, şahsıma düşmüş olan vazifeleri yapabilmişsem çok bahtıyım. Yalnız bu noktada bir gerçeği açıklamak için söylemeliyim ki: Benim ordularımı ve sevk ve tevcih ettiğim (gönderdiğim ve yönelttiğim) hedefler, esasen ordularımın her erinin, bütün subaylarının ve kumandanlarının görüşlerinin, vicdanlarının, azimlerinin, mefkurelerinin (ülkülerinin) yönelmiş olduğu hedefler idi." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 137)

Başkomutanlığını yaptığı Kurtuluş Savaşı zaferinin tek sahibi olarak Türk ordusunu gösteren Atatürk, Türk erinden duyduğu memnuniyet ve güveni şu sözleriyle dile getirmiştir:

Türk neferi kaçmaz, kaçmak nedir bilmez. Eğer Türk neferinin kaçtığını görmüşseniz, derhal kabul etmelidir ki, onun başında bulunan en büyük komutan kaçmıştır." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 137)

"Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir fütur (yılgınlık) bile gösteremiyor; sarsılmak yok! Okumak bilenler ellerinde Kuran'ı Kerim, Cennete girmeye hazırlanıyor. Bilmeyenler, kelime-i şahadet getirerek yürüyorlar. Bu, Türk askerlerindeki ruh kuvvetini gösteren, şaşılacak ve övülecek bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale muharebesini kazandıran bu yüksek ruhtur." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 136)

Atatürk, Türk askerinin, vatan sevgisini ve imanını anlatarak, eşsiz özelliklerin tarifini bu sözlerinde yapmıştır. Türk askerlerinin birlik olup oluşturduğu, üstün gücü ise şöyle tarif etmiştir:

"Benim için ordumuzun kıymetini ifadede ölçü şudur: Türk ordusunu bir kıtası muadilini behemahal mağlup eder. İki mislini durdurur ve tespit eder (ve yerine çiviler)." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 134)

Türk ordusunun, Kurtuluş Savaşı'ndaki çetin ve ani saldırıları karşısında şaşkına dönen Türk düşmanlarının, kahraman ordumuz ve onun büyük kumandanı Mustafa Kemal 'e duydukları hayranlığın ifadesi olan, yorumları ise şöyledir:

Gelibolu yarım adasının İngiliz başkomutanı Hamilton:

"Çok mükemmel komuta edilen ve cesaretli dövüşen Türk ordusuna karşı savaşıyoruz."

General Aspinal:

"Tarihte bir tümen komutanının üç ayrı cepheye, duruma nüfuz ederek, yalnız bir harbin gidişine değil, bir cephenin akibetine, hatta milletin kaderine tesir edecek, vaziyet yaratmanın bir eşine çok nadir rastlanır." (Atatürk, Bir Çağ'ın Açılışı, Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak, s. 383)

Vatanın her yerinde destanlar yazan, şanını tüm uluslara duyuran büyük Türk ordusuna Atatürk şu sözlerle hitap etmiştir.

"Türk ordusu! Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz, daha sağlam askere rastgelmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Kanaatinle, imanınla, itaatle hiçbir korkunun yıldırmadığı demir gibi temiz kalbinle düşmanı sonunda alt eden büyük gayretin için gönül borcunu ve teşekkürümü söylemeyi kendime aziz bir borç bilirim." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 138)

Memleketin büyük bir sıkıntı içinde olduğu dönemde bile büyük bir zafer kazanan Türk ordusundan Atatürk'ün Türk Milleti adına bir de beklentisi vardır. Bu beklenti, zor zamanlarda gösterilen çabanın Cumhuriyet'in hakim olduğu dönemde de sürdürülmesidir. Vatanın bölünmez bütünlüğünün korunmasına, halkın her türlü kargaşa ve anarşiden uzak, refah içinde yaşamasına yönelik gösterilecek bu çabayı Atatürk şöyle ifade etmektedir:

"Zaferleri ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk ordusu!

Memleketi, en buhranlı ve müşkül anlarda zulümden, felaket ve musibetlerden ve düşman çizmelerinden nasıl korumuş ve kurtarmışsan, Cumhuriyet'in bugünkü verimli devrinde de askerlik tekniğinin bütün çağdaş silah ve araçlarıyla donanmış olarak görevini aynı başarıyla yapacağına hiç kuşku yoktur." (Atatürk'ten Seçme Sözler, Derleyen: Cihat İmer, Remzi Kitabevi, 1989, s. 138)

Hiç şüphesiz şanlı ordumuz, Ata'nın bu isteğini, halkına verdiği güven ve gururla yerine getirerek, dünyada Türk Silahlı Kuvvetleri olarak şanlı tarihiyle yerini almaktadır. Büyük bir görev aşkıyla bu görevi yerine getiren Türk Silahlı Kuvvetleri, Atatürk'ün çizdiği yolda emin adımlarla taviz vermeden şerefle yürümekte, Türk halkının özgürlüğüne karşı oluşan, gizli ve açık her türlü tehditle mücadele etmektedir.

Atatürk'ün medeni kişiliğini ebediyen yaşatan kurum: Türk Silahlı Kuvvetleri

Türk Silahlı Kuvvetleri Ulu Önder Atatürk'ün izinde emin adımlarla ilerlerken onun kendisine miras bıraktığı üstün seciyeyi, kişilik ve ahlak özelliklerini de büyük bir gurur ve liyakatla üzerinde taşımaktadır. Bu değerli emaneti gelecek nesillere aktarmayı şerefli bir görev kabul etmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, iç ve dış düşmanlara karşı, ülkemizin varlığının ve bekasının en büyük teminatıdır. Bu şerefli kurum, milli varlığımızı korumak için yüzbinlerce şehit vermiş, tarihi şanlı zaferlerle dolu bir ordunun mirasçısıdır. Yüksek

karakterini ve üstün seciyesini Türk'ün ayak bastığı her karış toprakta tarih boyunca ispatlamıştır.

Ülkemiz üzerinde sinsi emeller besleyenlerin faaliyetlerini bugüne kadar hep boşa çıkarmış olan Türk Silahlı Kuvvetleri, dün olduğu gibi bugün de pusuda bekleyen düşmanlarını fiili bir saldırıya girişmekten caydırmakta, kahramanlığı, vatanseverliği ve askeri dehasıyla tüm dünyanın hayranlığını kazanmaya devam etmektedir. Şanlı Türk ordusu bugüne kadar, hiçbir karşılık beklemeksizin memleketimizin ve milletimizin hayrını, güvenliğini ve bütünlüğünü gözetmiş; tüm kurumlarıyla Cumhuriyetimiz'in, laikliğin, hukukun ve demokrasinin savunucusu olmuştur. Her türlü siyasi tartışma ve çekişmenin üstünde yer alan mukaddes bir kurum olan Türk ordusu, Türk Milleti'nin sahip olduğu toprakları işgalcilerin elinden kurtarmış ve Cumhuriyet tarihi boyunca da bu toprakları her türlü iç ve dış düşmana karşı kahramanca müdafaa etmiştir. Büyük Önder Atatürk'ün, "Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarfetmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkansız teminatıdır" ifadesiyle de dikkat çektiği gibi, Ordumuz varlığımızın en önemli güvencesidir.

Şanlı Türk ordusu, çökmüş bir imparatorluğun içindeki milli toprakları korumak için yüzbinlerce şehit vermiş bir ordunun mirasçısıdır. Önce Balkan Savaşları'nda büyük bir Slav ittifakıyla; sonra I. Dünya Savaşı yıllarında, Çanakkale'de, Kut-ül Amare'de, Süveyş'te, Kafkasya'da dünyanın en güçlü ordularıyla; ardından Kurtuluş Savaşı'nda İngiliz desteği ile Anadolu'yu işgal eden Yunan ordusuyla savaşmış ve böylece tüm bu toprakları o asil kanıyla sulamış bir ordunun mirasçısıdır. Ardından, sahip olduğu üstün yetenekler, disiplin ve kararlılığı ile Avrupa'nın yayılmacı güçlerini frenleyen, II. Dünya Savaşı yıllarında tüm Avrupa'yı işgal eden Hitler'i dahi caydıran, Sovyet tehdidine karşı dimdik ayakta duran, Kore'de kahramanlık destanları yazarak tüm dünyanın gıptasına mazhar olan, Kıbrıs'ta gözüpekliğini ve kararlılığını tüm dünyaya göstermiş bir ordudur. Ve 1980'lerin başından bu yana, ülkenin birliğine ve bütünlüğüne kasteden teröre karşı en zor ve çetin mücadeleleri veren, bir gerilla savaşında verilebilecek en az kayıplarla basiretli ve etkili bir mücadele yürüten güç de yine Türk Silahlı Kuvvetleri'dir. Terör örgütünün, dış ülkelerden aldığı onca desteğe rağmen amacına ulaşamamış olmasının, bunun aksine bir çözülme ve dağılma süreci yaşamasının en büyük nedeni, kuşkusuz yaklaşık 15 yıldır azimle sürdürülen bu mücadeledir.

Türk ordusu şanlı bir geçmişe dayanmaktadır ve bugün de hala aynı vasıfla Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük güvencesi olmaya devam etmektedir. Bu ise, kuşkusuz vatanını ve devletini seven her Türk'ün göğsünü kabartmaktadır. Milletimizin ordumuza olan inancı ve güveni tamdır. Yapılan tüm kamuoyu anketlerinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, milletimiz tarafından "ülkenin en güvenilir kurumu" olarak gösterilmesi de bunun bir ifadesidir.

Türk ordusunun binlerce yıllık şanlı tarihinin son yüzyılı içine alan şerefli mazisinde Atatürk'ün Türk askerine emanet ettiği manevi mirasın rolü elbette ki tartışılmaz. Şimdi Silahlı Kuvvetler mensuplarımızın Atatürk'ün yolunu izleyerek ve onu örnek alarak eriştikleri üstün vasıflarına değinelim.

Subaylarımız titiz bir eğitimle yetiştirilmektedirler

Subaylarımız, Yüce Türk Milleti'nin içinden çıkmış, özel sınavlarla seçilmiş, ruhi ve bedeni mükemmelliğe ulaşmış, üstün ve son derece titiz bir eğitimle yetiştirilmiş kıymetli vatan evlatlarıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri, bugün dünya çapında nitelikli, yüksek kültür sahibi, üstün vasıflı bireyler yetiştirmektedir. Nitekim Türkiye'deki askeri eğitim kalitesi, yapılan bütün dünya sıralamalarında, hem teknik bilgi hem de askeri şahsiyet açısından ilk sıralarda yer almaktadır. Subaylarımız felsefe, sosyoloji, tarih, askeri strateji, hukuk, ekonomi, uluslararası ilişkiler, bilgisayar gibi tüm temel konuları ayrı ayrı dersler halinde detaylarıyla okumakta ve son sınıflarda mühendislik fakültelerinde okutulan dersleri de alarak Harp Akademileri'nden birer sistem mühendisi olarak mezun olmaktadır.

Özellikle kurmay subaylarımız, hem Türkiye meselelerini çok iyi bilen, hem dünya dengelerini tanıyan, hem askeri, siyasi, ekonomik ilişkileri analiz edebilen yüksek nitelikli kişilerdir. Şahsi ihtiyaçlarına veya zamanın şartlarına göre değil, sadece vatansever duygularla milletimizin huzuru, devletimizin bekası için çalıştıklarından dolayı, kendilerini geliştirmede sınır tanımamaktadırlar.

Aldıkları uzun ve titiz eğitim neticesinde, bir profesör düzeyinde bilgi ve birikime ulaşmakta, hem iyi bir kumandan, hem iyi bir devlet adamı, hem iyi bir yönetici olarak yetişmektedirler. Cumhuriyetimiz'in kurucusu Büyük Önder Atatürk bu aydın, demokrat, ilerici yapının en ideal örneğini teşkil etmektedir. Nitekim Cumhuriyet tarihimizde bugüne kadar görev yapmış olan 9 cumhurbaşkanımızdan altısı da hep bu ocaktan yetişmiştir.

Ordumuzun başarılarında, subaylarımızın böylesine titiz ve nitelikli eğitim almalarının etkisi yüksektir.

YABANCI GÖZÜYLE ATATÜRK'ÜN ÜSTÜN KİŞİLİĞİ

- Kemal Atatürk veya bizim O'nun o zamanlar tanıdığımız ismiyle Kemal Paşa, gençlik günlerimde benim kahramanımdı.

Büyük devrimlerini okuduğum zaman pek çok duygulandım. Türkiye'yi modernleştirme yolunda Kemal Atatürk'ün giriştiği genel çabayı büyük bir takdirle karşıladım. O'nun dinamizmi, yılmak ve yorulmak bilmezliği insanda büyük bir etki yaratıyordu.

O, Doğuda modern çağın yapımcılarından biridir. O'nun en büyük hayranları arasında bulunmakta devam ediyorum.

Hindistan Başbakanı Jawaharial Nehru

- Kemal Atatürk, şüphesiz, yirminci yüzyılda İkinci Dünya Savaşı'ndan önce yetişen en büyük devlet adamlarından biri, hiçbir ulusa nasip olmayan cesur ve büyük bir devrimci olmuştur.

O, ulusunun özgürlüğünü ve yurdun bütünlüğünü tehdit eden düşmanı yok etmesini ve dünkü düşmandan, öç alma ve hınç duygularına kapılmadan bir dost ve müttefik yapmasını bilen güçlü bir savaşçı, tek başına bütün dünyaya karşı direnmekten korkmayan sadık ve gerçek bir yurtseverdir.

İsrail Başkanı David Ben Gurion

- Çağımızda; uzak görüşlü, cesur, siyasi, sosyal ve ekonomik reformlarla Türkiye'yi bugünkü modern cumhuriyet durumuna getiren Kemal Atatürk'tür. Aynı zamanda bugün Türkiye'nin Avrupa Ortak Pazarına girebilecek güce erişmesini sağlayan modern ekonominin temelini hazırlayan da yine O'dur.

Hollanda Dışişleri Bakanı Joseph Luns

- Arkadaşlar, yüzyıllar nadir olarak dahi yetiştirir. Şu talihsizliğimize bakın ki, O büyük dahi çağımızda Türk Ulusu'na nasip oldu. Mustafa Kemal'in dehasına karşı elden ne gelirdi?

(İngiltere Başbakanı bu konuşmasından sonra istifa etmiştir.)

İngiltere Başbakanı Lloyd George

- Mustafa Kemal hakkındaki bilgiyi O'nu çok iyi tanıyan birisinden edindim. SSCB'nin Amerikaca tanınması konusunda Sovyet Rusya Dışişleri Bakanı Litvinof ile görüşürken, kendisine, onun fikrince bütün Avrupa'nın en değerli ve ilgi çekici devlet adamının kim olduğunu sordum. Bana verdiği cevapta Avrupa'nın en büyük devlet adamının bugün Avrupa'da yaşamadığını, Boğazların gerisinde, Ankara'da yaşadığını, Bunun Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal olduğunu söyledi.

ABD Başbakanı Franklin D. Roosevelt

- Batıda ihtilal ve devrimlerin yavaş yavaş elde ettiklerini Atatürk'ün ülkesi birdenbire kazandı ve Türk hayatında o kadar derin izler bıraktı ki, Batıdakilerde bu, ancak yüz yılda erişebilecek bir başarı idi.

Macar Prof. Dr. Fekete Lajos 1940

- Hiçbir Türk, yurttaşlarının içinde bulundukları korkunç durumu Kemal Atatürk kadar doğru bir şekilde göremedi. Türklerin düşünüş tarzının ne şekilde değişebileceğini anlayan sadece o, olmuştur. (1937)

ABD, General Charles Sherrill

- Yeni Türkiye, Atatürk'le yalnız İslam anlayış ve görüşlerini değil, aynı zamanda Avrupa'nın düşünme tarzını da açmıştır. Türkiye bir dürüstlük, samimiyet ve realite politikası gütmekte ve bu sebeple tepkilere, başarısızlıklara uğramamaktadır. Bu politikanın kendisinden öncekilere benzer tarafı olmadığı gibi taklidi de yoktur.

Alman Tarihçi Prof. Dr. Herbert Meizing

- Şöhreti bütün cihana yayılmış olan tecrübeli Başkanın yönetimi herkesin sevgisini ve saygısını çeken büyük Türk ulusunun milli bağımsızlığını devamlı bir başarıyla kuvvetlendirmiş ve yeni milli yapısını yaratmıştır. (1935)

SSCB Başbakanı Kalinin

- Türk devriminin bütün Doğu dünyasının ilerleme ve gelişmesindeki rolü, Batı dünyasını kültür ve uygarlık yoluna yöneltten Fransa Devrimi kadar önemli ve etkilidir. Devrimizin kıvılcımlarından çıkacak ateş, bütün Doğu uluslarını aydınlatacak, kamaştıracak ve gerçek nuru yaratacaktır. (1936)

Çin, General Ho-Yao-Su

- O, uğraşlarıyla, yalnız Türkiye'ye değil, bütün Doğu dünyasına kurtuluş yolunu göstermiştir. O tarih büyüğünün, O Türk kahramanın, O Doğunun kurtuluş ve uygarlık önderinin eserini her zaman sevgi ve saygıyla anacağız. (1939)

Hindistan Meclis Başkanı Sir Abdurrahim

- Kemalizm, hızlı gelişme yolunu keşfetti ve ispat etti ki, yalnız bir kuşakta disiplinli bir eğitim ile halkçı büyük bir uygarlık geliştirilebilir. Bu, insanlığa denenmiş bir felsefe örneği olarak sunulabilir. Kemalizm, yüzyıllara sığabilecek işleri on yılda tamamladı. (1937)

Fransız Yazar Gerard Tongas

-Atatürk tarafından yaratılan bugünkü modern Türkiye'yi tanıyanlar, Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki Türk Anavatanının durumunu tasavvur bile edemezler.

Almanya Büyük Elçisi F. Von Papen

- Öyle bir an düşünün ki, Batı dünyamızda rönesans, reform, XII. yüzyıl sonunda bilimsel kültürel ihtilali, Fransız ihtilali ve endüstriyel ihtilallerin hepsi bir insan hayatının içine yığılmış olsun ve bunlar kanunla zorunlu kılınsın.

İşte Atatürk, 1920-1930 arasında, bu kadar kısa bir süre içinde ve hiçbir ülkede uygulanamamış en ihtilalci bir programı gerçekleştirdi. (1963)

İngiliz Tarihçi Prof. Arnold J. Toynbee

- Osmanlıların "Hasta Adamı" iyileşmemiş, ilerlemiş ve güçlenmiştir. Atatürk bunu yapmakla gerçekten bir mucize göstermiştir. (1938)

Polonya - Gazete Plska

- Hiçbir ülke, yeni Türkiye'nin Ata'sı tarafından başarılan yenileşme kadar hızlı ve o kadar kökten bir gelişme görmemiştir. Böylesine insanlar yüzyıllar içinde yalnız bir defa görülür. Şimdi Türkiye'nin tarihi bu eşsiz devlet adamının tarihidir. (1938)

Bulgaristan Dness Gazetesi

- Türkiye, İslam dünyasında bir mucize manzarası göstermektedir. Türkler, ebediyen Atatürk'e minnettar kalacaklardır. (1939)

Çekoslovakya, Ç.T.K. Ajansı

- Atatürk'ü her zaman hatırlayacağız. Atatürk'den önce tarihe mal olmuş hiçbir kimse, Atatürk kadar, ulusal hayata kendi damgasını vurmak yoluyla dünyayı hayretler içinde bırakmamıştır. Atatürk, Türkiye modern anlayışının yaratıcısı olmuştur ve öyle kalacaktır. (1938)

ABD Dışişleri Komisyon Bşk.

- Bundan sonraki kuşaklar O'nun akıllara hayret veren destanlarını birbirine anlatacak, bir tek adamın zekası ve kuvvetiyle nasıl bu büyük işleri başardığını hayretle anacaklardır. O'nun böyle birkaç yıl içinde sevdiği yurdunda yepyeni bir ulus yaratması, onu yükseltmesi, bayındırlık ve ekonomik alanda bu ölçüde ilerlemesi, yaratıcılığının eşsizliğini gösterir. (1938)

Irak, El Arabi Gazetesi

- O'nun adı, dünyanın en büyük ilham kaynaklarından biri olarak yaşayacak ve Müslümanların en derin yurtseverlik içinde yaşamalarına önderlik edecektir. O'na duyulan sevgi, daima bütün Müslüman dünyasına ve insanlığa faydalı olacaktır.

(1965 - Anıtkabir Defteri)

Pakistan, General Muhammed Azam Khan

- Sizlere şunu söyleyeyim ki, ben Atatürk'e katip olmak isterdim. Sebebi de, O'nun her akşam sofrasında bulunup, yüksek fikirleriyle beslenmek dileğinde oluşumdur. (1933)

Fransa Başbakanı Edouard Herriot

- Devlet Şefiniz gibi insanlığın en yüksek mertebesine erişmiş büyük dahinin bir ülke için ilerlemenin ancak, o ülke kadınlarının genel seviyeye yükselmeleri ile gerçekleşeceğini anlamış olması, uluslararası kadın davasını çok kolaylaştırmıştır. Size Atatürk tarafından kazandırılan haklar ve sizin özgürlüğünüz bütün dünya kadınları için çok güven verici ve onların mücadelesinde onlara yardımcı bir kuvvet olacaktır. (1935)

Uluslararası Kadın Birliği Gnl. Sek. Katherin Bonifas

- O'nun ölümü Türkiye'nin sarsılması olmayacak; çünkü bütün genç kuşak, Şefi tarafından çizilen yolu inançla ve coşkunlukla izlemektedir. (1938)

Macaristan, UJ Magyar Gazetesi

- İkinci Dünya Savaşı'na kadar Mustafa Kemal'in eseri Türkiye çapında değerlendirildi; eski bir ülkenin modern bir ulus haline gelmesi için harcanan çabayı takdir etmeyen yoktur. Söz konusu eser 1945'den bu yana bir örnek değeri kazandı. Kemalizm, Türkiye Tarihi'nin bir sayfası olmaktan çıkıp, siyasi bir sisteme önderlik etmeye başladı. Çünkü, yeryüzünde henüz Moskova'ya ve Pekin tımarına girmemiş olan üçüncü çeşit devletlere bu sistem yol göstermektedir. Yarı gelişmiş uluslar için Marksizm'in karşısına dikilen ikinci bir alternatiftir bu sistem. (1961)

Fransız Hukukçu, Prof. Maurice Duverger

- Boğazlar Anlaşmasının yeniden gözden geçirilmesini isterken izlediği yol, zamanı seçişi mükemmeldi. Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını sağlayan diplomasi çalışması bir ustanın eseridir. Dünyanın gidişi hakkındaki görüşleri de insanı ürkütecek kadar doğru çıkmıştır. (1964)

İngiltere, Times Dergisi'nin Eki

- Dünya tarihinde, Kemal Atatürk gibi, önemli bir görevi kesin şekilde başarı ile sonuçlandıran ve bir ulusun mutlu geleceğini sağlayacak sorumlulukları üzerine alan dürüst insanlara çok ender rastlanmaktadır. Bu azim ve irade iledir ki, Atatürk; deha, sezgi ve başarıcılığı ile yalnız neticesiz bir savaşla uçurum kenarına gelmiş bulunan yurdunu kurtarmakla kalmamış, aynı zamanda memleketi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştıracak bütün temelleri atmıştır. (1963)

İran, Şah Rıza Pehlevi

- O'nun yeni Türkiye'yi yaratan mucizesi, yüzyılları geride bırakan bir anıt olarak kalacaktır. (1938)

Yunanistan Başbakanı Y. M. Metaksas

- Hayatının sonuna kadar ulusunun mutlak güveniyle kurduğu devletin başında kalan muzaffer kumandanın kişiliği, eşi görülmemiş bir karakter örneğidir.

İtalyan Bakanı Sforça

- Ulusunu hürriyet ve demokrasiye kavuşturmak uğrunda savaşıarak başarı kazanan büyük Türk önderi hakkında engin duygularımı ve hayranlığımı iletmek isterim.

Atatürk'ün hayatı ve eseri yalnız Türkiye için değil, fakat dünyanın bütün hür ulusları için de ilham kaynağı olmakta devam edecektir. (1963)

Çin Devlet Başkanı Çang Kay Şek

- Japonya'da Atatürk, Birinci Dünya Savaşı sonrası yıkımlarından Türkiye'yi kurtararak büyük zafere ulaştıran kahraman ve Osmanlı İmparatorluğu yıkıntılarından yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni yaratan büyük bir devlet adamı olarak çok iyi tanınmaktadır. Özellikle Atatürk'ün Türk Dili Devrimi'ni gerçekleştirmesi ve dinle siyaseti birbirinden ayırarak Türk toplumunun modernleşmesini sağlamak yolundaki çabalarına karşı büyük bir hayranlık duymaktayız.

(1963)

Japonya Başbakan Hayato İkedo

- Kuvvetli karakterli ve dünya ulusları arasında kendi ulusunu, haklı gururu üzerine kesin görüşlü bir adam olarak hiçbir zaman kişisel ün peşinde koşmadı. Yurdunun çıkarlarını herşeyin üstünde tutan ve milleti için her faydalı sonuca ulaşmaya çalışan bu zat gücünü damarlarına işleyen görev duygusundan alıyor.

İngiliz Yazar Ravlinson